

VOCABULARI
MATEMÀTIC
PER A L'ALUMNAT
NOUvingut
D'ESO

TEMA 1. NOMBRES NATURALS

Bàsic 1r Cicle 2n Cicle

Nombres naturals del 0 al 90

Nombre	MAJÚSCULES Minúscules
0	ZERO zero
1	U/UN/UNA u/un/una
2	DOS dos
3	TRES tres
4	QUATRE quatre
5	CINC cinc
6	SIS sis
7	SET set
8	VUIT huit
9	NOU nou
10	DEU deu
11	ONZE onze
12	DOTZE dotze
13	TRETZE tretze
14	CATORZE catorze
15	QUINZE quinze
16	SETZE setze
17	DISSET disset
18	DIVUIT divuit
19	DINOU dinou
20	VINT vint
21	VINT-I-U vint-i-u
22	VINT-I-DOS vint-i-dos

Nombre	MAJÚSCULES minúscules
23	VINT-I-TRES vint-i-tres
...	
29	VINT-I-NOU vint-i-nou
30	TRENTA trenta
31	TRENTA-U trenta-u
32	TRENTA-DOS trenta-dos
33	TRENTA-TRES trenta-tres
39	TRENTA-NOU trenta-nou
40	QUARANTA quaranta
41	QUARANTA-U quaranta-u
50	CINQUANTA cinquanta
60	SEIXANTA seixanta
70	SETANTA setanta
80	VUITANTA vuitanta
90	NORANTA noranta

Nombres naturals a partir del 90

Nombre	MAJÚSCULES Minúscules
99	NORANTA-NOU noranta-nou
100	CENT cent
101	CENT U cent u
102	CENT DOS cent dos
103	CENT TRES cent tres
...	
109	CENT NOU cent nou
110	CENT DEU cent deu
120	CENT VINT cent vint
121	CENT VINT-I-U cent vint-i-u
...	
130	CENT TRENTA cent trenta
140	CENT QUARANTA cent quaranta
191	CENT NORANTA-U cent noranta-u
200	DOS-CENTS dos-cents

Nombre	MAJÚSCULES Minúscules
900	NOU-CENTS nou-cents
1000	MIL mil
1001	MIL U mil u
1002	MIL DOS mil dos
1010	MIL DEU mil deu
1024	MIL VINT-I- QUATRE mil vint-i-quatre
1037	MILTRENTA-SET mil trenta-set
1100	MIL CENT mil cent
1200	MIL DOS CENTS mil dos-cents
10.000	DEU MIL deu mil
100.000	CENT MIL cent mil
1.000.000	UN MILIÓ un milió
10.000.000	DEU MILIONS deu milions
100.000.000	CENT MILIONS cent milions
1.000.000.000	MIL MILIONS mil milions

TEMA 2. NOMBRES ORDINALS

Bàsic 1r Cicle 2n Cicle

Nombre	masculí	femení	Nombre	masculí	femení
1r	primer	primera	30è	trentè	trentena
2n	segon	segona	31è	trenta-unè	trenta-unena
3r	tercer	tercera	40è	quarantè	quarantena
4t	quart	quarta	41è	quaranta-unè	quaranta-unena
5è	cinquè	cinquena	50è	cinquantè	cinquantena
6è	sisè	sisena	51è	cinquanta-unè	cinquanta-unena
7è	setè	setena	60è	seixantè	seixantena
8è	vuitè	vuitena	70è	setantè	setantena
9è	novè	novena	80è	vuitantè	vuitantena
10è	desè	desena	90è	norantè	norantena
11è	onzè	onzena	100è	centè	centena
12è	dotzè	dotzena	101è	cent unè	cent-unena
13è	tretzè	tretzena	102è	cent dosè	cent dosena
14è	catorzè	catorzena	110è	cent desè	cent-desena
15è	quinzè	quinzena	120è	cent vintè	cent vintena
16è	setzè	setzena	200è	dos-centè	dos-centena
17è	dissetè	dissetena	300è	tres-centè	tres-centena
18è	divuitè	divuitena	1000è	milè	milena
19è	dinovè	dinovenà	1211è	mil dos-cents onzè	mil dos-cents onzena
20è	vintè	vintena			
21è	vint-i-unè	vint-i-unena			
22è	vint-i-dosè	vint-i-dosena			
23è	vint-i-tresè	vint-i-tresena			
24è	vint-i-quatrè	vint-i-quatre			

TEMA 3. ASPECTES BÀSICS DELS NOMBRES

Bàsic 1r Cicle 2n cicle

Nombres	<p>Els nombres ens serveixen per comptar: <i>5 cases, 7 pomes ...</i> per repartir: <i>1/3 per a cadascú, 2/3 del treball</i> per calcular: <i>rebut de 3,12 €, descompte del 5% ...</i></p>
Número	<p>Un número és el nombre amb què una cosa és designada dins una sèrie o col·lecció. <i>Visc al número 34 del carrer Sant Joan.</i> <i>El número premiat al sorteig ha estat el 36 215.</i></p>
Dígit	<p>Els dígits són els símbols que fem servir per escriure els nombres als sistemes posicionals. <i>Al sistema decimal hi tenim un total de 10:</i> <i>0 1 2 3 4 5 6 7 8 9</i> <i>Al sistema hexadecimal hi tenim un total de 16:</i> <i>0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 A B C D E F</i></p>
Xifra	<p>Les xifres són els signes o caràcters que fem servir per representar els nombres. <i>El nombre onze en xifres modernes és 11</i> <i>El nombre onze en xifres romanes és XI</i></p>
Valor posicional	<p>El sistema decimal és posicional perquè el valor d'un mateix dígit varia en funció de la posició que ocupa al nombre. $423 = 4 \cdot 100 + 2 \cdot 10 + 3 \cdot 1$ $234 = 2 \cdot 100 + 3 \cdot 10 + 4 \cdot 1$</p> <p>En ordre: Unitats, Desenes, Centenes, Unitats, Desenes i Centenes de miler, Unitats, Desenes i Centenes de milió, etc. <i>El nombre 1.234.567 té 7 unitats, 6 desenes, 5 centenes, 4 unitats de miler, 3 desenes de miler, 2 centenes de miler i 1 unitat de milió</i></p>

Comptar Compte	Comptar és determinar el nombre d'objectes d'un conjunt, un compte és una acció de comptar <i>5 cases, 7 pomes ... comptar de tres en tres, comptar a l'inrevés... comptar el temps...</i>
Repartir Repartició	Repartir és fer parts d'una cosa i atribuir a cadascú la part que li pertoca. Una repartició es l'acció de repartir. <i>1/3 per a cadascú, 2/3 del treball</i>
Calcular Càlcul	Calcular és determinar un valor seguint un procés matemàtic. Un càlcul és l'acció de calcular. <i>Calcular la suma, la resta... calcular quin és el resultat, calcular la quantitat de líquid...</i>
Numerar Numeració	Numerar és marcar amb nombres successius una sèrie d'elements d'un conjunt. Una numeració és l'acció de numerar . <i>Numerar les pàgines d'un dossier</i>
Equivaler Equivalència Equivalents	Equivaler és tenir el mateix valor. Una equivalència és l'acció d'equivaler. <i>El valor de dues monedes d'1€ és equivalent al valor d'una moneda de 2€ Els seus valors són doncs equivalents</i>
Quantitat	Una quantitat és qualsevol expressió matemàtica amb un determinat valor. <i>3^2 i $8+1$ són la mateixa quantitat amb valor 9 Calcula la quantitat de quilòmetres recorreguts</i>
Fer una estimació	Fer una estimació és calcular aproximadament el valor d'una quantitat o d'un resultat <i>Una estimació de la quantitat de batecs diaris del nostre cor seria de 100.000.000 vegades</i>
Predir Predicció	Predir és anunciar allò que ha de succeir de manera intuïtiva.

	<i>Quina és la teva predicció? Que els dos triangles són iguals.</i>
Classificar Classificació	Classificar és distribuir en grups segons un sistema. Una classificació és l'acció de classificar. <i>La classificació dels nombres en naturals, enters, racionals i irracionals.</i>
Relacionar Relació	Relacionar és posar en relació dos o més aspectes o expressions matemàtiques <i>Les arrels tenen relació amb les potències</i>
Associar Associació	Associar és ajuntar o encadenar mentalment. <i>Els nombres irracionals es poden associar amb els decimals infinits no periòdics</i>
Propietat	Una propietat d'un conjunt de nombres és una qualitat peculiar i característica. <i>La propietat commutativa diu que per sumar nombres és indiferents el seu ordre. Per exemple, $2 + 4 = 4 + 2 = 6$</i>
Regles	Mètode prescrit per a fer una operació o per resoldre un problema. <i>Les regles dels signes, la regla de tres.</i>
Successió	Una successió és un conjunt d'elements ordenats seguint l'ordre dels nombres naturals <i>Continuar la successió {3, 30, 300, 3000 ...}</i>
Tants com Igual Mateix	<i>Tinc tants llibres com llibretes Tinc igual nombre de llibres que de llibretes Tinc el mateix nombre de llibres i llibretes</i>
Cada dos Cada tres Cada quatre...	<i>Cada dos dies vaig al gimnàs. Cada tres mesos em tallo els cabells. El bus passa cada quatre minuts.</i>
Quants ... ?	<i>Quants alumnes hi ha a la classe? 15 alumnes Quantes aules hi ha al centre? 23 aules Quant val un ordinador? 500 €</i>

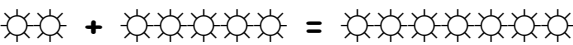
Quantes vegades ... ?	<i>Quantes vegades has anat en avió? 4</i> <i>Quantes vegades és 6 més gran que 2? 3</i>
U, un, una Dos, dos, dues	<i>1 és el nombre u, però un euro i una moneda</i> <i>2 és el dos, dos euros però dues monedes</i>
Anterior Posterior	<i>Quin és el nombre anterior a 6? El 5</i> <i>Quin és el nombre posterior a 7? El 8</i>
Consecutius Següent	<i>El 35007 i el 35008 són nombres consecutius</i> <i>El nombre 35008 és el següent de 35007</i>
Últim Penúltim Antepenúltim	<i>En una cursa de 10 corredors,</i> <i>el desè és l'últim,</i> <i>el novè és el penúltim i</i> <i>el vuitè és l'antepenúltim</i>
Entre ... i ...	<i>El 7 està entre el 3 i el 9</i>
Molts Pocs No gaires	<i>Si una estadi de futbol té una capacitat de 50.000 espectadors, a un partit qualsevol,</i> <i>47.865 són molts espectadors</i> <i>12.456 són pocs espectadors</i> <i>3,456 no són gaires espectadors</i>
Tots Ningú Cap	<i>A un examen, si tots han aprovat és perquè ningú ha suspès, i a l'inrevés</i> <i>Per tal de què l'anterior estadi sigui ple, s'han d'ocupar tots els 50.000 seients</i> <i>Per tal de què el estadi estigui buit, no s'ha d'ocupar cap seient</i>
No massa Suficients Insuficients Massa	<i>Tens suficients diners? No en tinc massa, no</i> <i>53.354 són massa persones per omplir l'estadi</i> <i>Són suficients només 50.000 persones</i> <i>34.546 no són suficients, són insuficients</i>
Gairebé/quasi	<i>Amb 49.456 espectadors gairebé/quasi s'omple l'estadi</i>
Múltiples	<i>Diem que un nombre m és múltiple d'un altre n quan m es pot obtenir multiplicant el nombre n per un altre qualsevol a. És a dir $m = n \cdot a$.</i>

	<i>Com que $6 = 3 \cdot 2$, diem que 6 és un múltiple de 3 $20 = 4 \cdot 5$, llavors 20 és un múltiple de 4</i>
Divisors	Diem que un nombre d és divisor d'un altre m si aquest m és múltiple de d. És a dir $m = d \cdot a$. <i>Com que $6 = 3 \cdot 2$, diem que 3 és un divisor de 6 $20 = 4 \cdot 5$, llavors 4 és un divisor de 20</i>
Mínim comú múltiple	<i>El mínim comú múltiple de 12 i 20 és 60. $m. c. m. \{12, 20\} = 60$</i>
Màxim comú divisor	<i>El màxim comú divisor de 12 i 20 és 4. $M. C. D. \{12, 20\} = 4$</i>
Nombres parells i senars	Els nombres parells són els múltiples de 2. $N_{parell} = \{2, 4, 6, 8, 10, 12, 14, 16, 18, 20, 22 \dots\}$ Els nombres senars són els nombres que no són parells. $N_{senar} = \{1, 3, 5, 7, 9, 11, 13, 15, 17, 19, 21 \dots\}$
Nombres primers	Un nombre és primer si només és divisible per ell mateix i per la unitat 1. Són nombres primers $N_{primer} = \{2, 3, 5, 7, 11, 13, 17, 19, 23, 29, 31 \dots\}$
Factoritzar en factors primers	Factoritzar en factors primers és trobar els divisors primers d'un nombre per expressar aquest nombre com resultat d'una multiplicació. <i>La factorització de 34 és $34 = 2 \cdot 17$ La factorització de 36 és $36 = 2^2 \cdot 3^2$</i>

TEMA 4. ADDICIÓ I SOSTRACCIÓ

Bàsic 1r Cicle 2n cicle

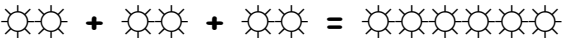
ADDICIÓ	2 + 5 = 7
Signe +	+ és el signe més
Suma	"2 + 5 = 7" és una suma <i>Les sumes es calculen trobant el resultat</i>
Sumar	Sumar és calcular l'operació suma <i>Si sumem els nombres 45 i 90 obtenim 135</i>
Calcular	Calcular 2+5 és trobar el resultat de la suma
Més	<i>Dos més cinc és igual a set</i>
És igual a	<i>Dos més cinc és igual a set</i>
i	<i>Dos i cinc són set</i>
Total	<i>Set és el total de la suma</i>
Ser, és, són	<i>Dos i cinc són set. També 0,5 i 0,5 és 1</i>
Resultat	<i>El resultat de sumar 2 i 5 és 7</i> <i>El resultat de la suma és 7</i>
Sumands	<i>El 2 i el 5 són els sumands</i>
Afegir	<i>Si afegim 3 a 4 obtenim 7</i>
Augmentar Augment	Augmentar és fer-se més gran <i>Si augmentem 5 en 4 unitats obtenim 9</i> <i>Per arribar a 7 des de 2, l'augment és de 5</i>
Doble	<i>4 i 4 són 8, llavors 8 és el doble de 4</i> <i>6 i 6 són 12, llavors 12 és el doble de 6</i>
Triple	<i>5 i 5 i 5 són 15, llavors 15 és el triple de 5</i> <i>2 i 2 i 2 són 6, llavors 6 és el triple de 2</i>
Quant val ... ?	<i>Quant val la suma de 4 + 6? Val 10</i>
Quant hem de sumar a ... ?	<i>Quant hem de sumar a 4 per tenir 14? 10</i> <i>Quant li falta a 7 per arribar a 15? 8</i>
Propietat commutativa	La propietat commutativa ens diu que si es canvia l'ordre dels sumands, s'obté el mateix resultat. $8 + 7 = 7 + 8 = 15$

Propietat associativa	La propietat associativa ens diu que $(4 + 5) + 8 = 4 + (5 + 8) = 17$
------------------------------	---

SOSTRACCIÓ	$6 - 4 = 2$
Signe -	- és el signe menys
Resta	" $6 - 4 = 2$ " és una resta <i>Les restes es calculen trobant el resultat</i>
Restar	Restar és calcular l'operació resta <i>Si restem els nombres 100 i 80 obtenim 20</i>
Calcular	Calcular $6 - 4$ és trobar el resultat de la resta
Menys	Sis menys quatre és igual a dos
És igual a	Sis menys quatre és igual a dos
Queden	Al restar quatre al sis queden dos
Resultat	Dos és el resultat de la resta
Diferència	La diferència entre sis i quatre són dos
Minuend	6 és el minuend
Subtrahend	4 és el subtrahend
Treure	<i>Si traïem 3 a 7 obtenim 4</i>
Disminuir Disminució	Disminuir és fer-se més petit <i>Si disminuïm 9 en 4 unitats obtenim 5</i> <i>Per arribar a 2 des de 7, la disminució és de 5</i>
Meitat	<i>8 - 4 són 4, llavors 8 és la meitat de 4</i> <i>12 - 6 són 6, llavors 6 és el meitat de 12</i>
Quant val ... ?	Quant val la resta de $10 - 6$? Val 4
Quant hem de restar a ... ?	Quant hem de restar a 14 per tenir 4? 10 Quant menys és 4 que 9? 5
Propietats	La resta no es compleix ni la propietat commutativa ni la propietat associativa
Operacions bàsiques	Les quatre operacions bàsiques són la suma, la resta, la multiplicació i la divisió

TEMA 5. MULTIPLICACIÓ I DIVISIÓ

Bàsic 1r Cicle 2n cicle

PRODUCTE •	$3 \times 2 = 6$ $3 \cdot 2 = 6$
Multiplicació	" $3 \cdot 2 = 6$ " és una multiplicació <i>Les multiplicacions es calculen trobant el resultat</i>
Multiplicar	Multiplicar és calcular l'operació producte <i>Si multipliquem els nombres 4 i 8 obtenim 32</i>
Calcular	Calcular $3 \cdot 2$ és trobar el resultat de l'operació producte o multiplicació
Per	tres per dos és igual a sis
Producte	el producte de tres per dos és sis
Vegades	tres vegades dos és sis
Resultat	six és el resultat de la multiplicació
Factors	El 3 i el 2 són els factors del producte
Donar	Al multiplicar tres per dos dóna sis
Grup de...	Multiplicar $3 \cdot 2$ és sumar 3 vegades un grup de 2 objectes
Dues vegades Tres vegades Quatre vegades...	60 és dues vegades més gran que 30 60 és tres vegades més gran que 20 60 és quatre vegades més gran que 15
Terç	$3 \cdot 5$ són 15, llavors 5 és un terç de 15 $3 \cdot 2$ són 6, llavors 2 és el terç de 6
Quant val ... ?	Quant val el producte de 4 per 6? Val 24
Propietat commutativa	La propietat commutativa ens diu que si es canvia l'ordre dels factors, s'obté el mateix resultat. $4 \cdot 5 = 5 \cdot 4 = 20$
Propietat associativa	La propietat associativa ens diu que $(4 \cdot 5) \cdot 2 = 4 \cdot (5 \cdot 2) = 40$

DIVISIÓ ÷	$6 : 3 = 2$ $6 \div 3 = 2$
Divisió	" $6 : 3 = 2$ " és una divisió <i>Les divisions es calculen trobant el resultat</i>
Dividir	Dividir és calcular l'operació divisió <i>Si dividim els nombres 21 i 3 obtenim 7</i>
Repartició equitativa	Dividir és repartir equitativament Equitativament és en parts o grups iguals
A cada...	<i>Si repartim 6 caramels entre 3 nens a cada nen li corresponen 2 caramels</i>
Calcular	Calcular $12:2$ és trobar el resultat de l'operació divisió
Dividit entre	sis dividit entre tres és igual a dos
Entre	sis entre tres és igual a dos
repartir en	repartir sis en grups de tres fan dos grups
Dividend D Divisor d Quocient q	6 és el dividend , 3 és el divisor , 2 és el quocient
Residu r	A la divisió $23 : 2$, <i>23 és el dividend, 2 és el divisor, 10 és el quocient i 3 és el residu</i>
Relació fonamental	La relació fonamental diu que el dividend és igual al divisor pel quocient més el residu. $D = d \cdot q + r$ $23 = 2 \cdot 10 + 3$
Divisió exacta Divisibilitat per	Una divisió és exacta si el residu és zero <i>44 : 11 és una divisió exacta</i> <i>En conseqüència, 11 és divisible per 44</i>
Grups de 2, parelles Grups de 3, trios...	Dividir per 2 és calcular quants grups de 2 es poden formar, quantes parelles Dividir per 3 és calcular quants grups de 3 es poden formar, quants trios Dividir per 4 és calcular quants grups de 4

TEMA 6. IGUALTATS, DESIGUALTATS I COMPARACIONS

Bàsic 1r Cicle 2n cicle

<p>Signe igual</p> <p>=</p>	<p>$2+1=3$ dos més un són tres un mig és igual a zero coma cinc cinc més vuit dóna tretze set més dos fan nou dos més quatre té el mateix valor que tres més tres</p>
<p>Signe més gran</p> <p>></p>	<p>$7 > 5$ set és més gran que cinc set és major que cinc</p>
<p>Signe més petit</p> <p><</p>	<p>$3 < 4$ tres és més petit que 4 tres és menor que 4 tres no és tan gran com 4</p>
<p>Signe més gran o igual</p> <p>$\geq$</p>	<p>$6 \geq 3$ i també $5 \geq 5$ sis és més gran o igual que tres cinc és més gran o igual que cinc</p>
<p>Signe més petit o igual</p> <p>$\leq$</p>	<p>$3 \leq 8$ i també $5 \leq 5$ tres és més petit o igual que vuit cinc és més petit o igual que cinc</p>
<p>El més gran</p> <p>El més petit</p>	<p>Entre els nombres {4, 6, 9, 2, 3, 7, 11} el 11 és el més gran i el 2 el més petit 4 és més gran que 1 però més petit que 7</p>
<p>Mesurar</p>	<p>Mesurar és expressar una magnitud en funció de la unitat patró corresponent. <i>Quant fas d'alt?</i> 1,56m <i>Quina peses?</i> 61 kg <i>Quant mesura el volum de l'aula?</i> 160 m³</p>

Comparar	<p>Comparar dues quantitats o mesures és trobar quina és la més gran.</p> <p><i>Comparar les altures de dos alumnes</i></p> <p><i>Comparar les fondàries de dos pous</i></p>
Ordenar	<p>Ordenar dos o més quantitats o mesures és posar-les en ordre.</p> <p><i>Ordenar les altures de tots els alumnes</i></p>
<p>En ordre ascendent</p> <p>En ordre descendent</p>	<p>Si les altures són $\{1,53\text{m} - 1,64\text{m} - 1,57\text{m} - 1,69\text{m} - 1,63\text{m}\}$ <i>l'ordenació en ordre ascendent seria</i> $\{1,53\text{m} - 1,57\text{m} - 1,63\text{m} - 1,64\text{m} - 1,69\text{m}\}$ <i>l'ordenació en ordre descendent seria</i> $\{1,69\text{m} - 1,64\text{m} - 1,63\text{m} - 1,57\text{m} - 1,53\text{m}\}$</p>
<p>Exacte</p> <p>Exactament</p>	<p><i>El valor exacte de $(10^3-1) : 2$ és 499,5</i></p> <p><i>$(10^3-1):2$ és exactament 499,5</i></p>
<p>Aproximar</p> <p>Aproximadament</p>	<p>Aproximar una quantitat és trobar una altra quantitat que se li acosti</p> <p><i>998,3 € són aproximadament 1000 €</i></p>
<p>Per sobre</p> <p>Per sota</p>	<p>Si un nombre és més gran que un altre, el primer està per sobre del segon i el segon està per sota del primer.</p> <p><i>100.024 està per sobre de 100.000</i></p> <p><i>99.989 està per sota de 100.000</i></p>
<p>Més o menys</p> <p>A prop, ser proper</p> <p>Pràcticament igual a...</p>	<p><i>997.932 és més o menys 1 milió.</i></p> <p><i>45.643 i 45.646 són propers</i></p> <p><i>$10^5 + 1$ és pràcticament igual a 10^5</i></p>

TEMA 7. ALTRES SÍMBOLS

Bàsic 1r Cicle 2n cicle

<p>Aproximadament $\approx$</p>	<p>$2,845\overline{6} \approx 2,85$ dos coma vuit quatre cinc i sis periòdic és aproximadament/gairebé igual que dos coma vuit cinc</p>
<p>Signe diferent $\neq$</p>	<p>$3 \neq 4$ tres és diferent de quatre tres no és igual a quatre</p>
<p>Parèntesis $()$</p>	<p>$5 + (3 + 2)$ cinc més, entre parèntesis, tres més dos cinc més obre parèntesi tres més dos tanca parèntesi</p>
<p>Claus $\{ \}$</p>	<p>La llista dels nombres primers és $\{2, 3, 5, 7, 11, 13, 17, 19, \dots\}$ dos, tres, cinc, set, onze, tretze, disset...</p>
<p>Claudàtors $[ ]$</p>	<p>$6 + [7 - (2 \cdot 5)]$ sis més, entre claudàtors, set menys, entre parèntesi, dos per cinc</p>
<p>Jerarquia de les operacions</p>	<p>$3 + 5 \cdot 2 - (4 - 5) + 3^2 - \sqrt{81} \div 3 =$ Per qualsevol operació s'ha de seguir l'ordre de la jerarquia d'operacions: <i>Primer les potències i arrels</i> $= 3 + 5 \cdot 2 - (4 - 5) + 9 - 9 \div 3 =$ <i>Segon els parèntesis i els claudàtors</i> $= 3 + 5 \cdot 2 - (-1) + 9 - 9 \div 3 =$ <i>Tercer les multiplicacions i divisions</i> $= 3 + 10 - (-1) + 9 - 3 =$ <i>Quart les sumes i les restes</i> $= 20$</p>

<div>Infinit</div> <div>∞</div>	L' infinit és un símbol que representa una quantitat il·limitada.						
<div>Coma</div> <div>,</div>	La coma es fa servir amb els nombre decimals, per separa la part entera 2,34 <i>dos coma trenta-quatre</i>						
<div>Punts suspensius</div> <div>...</div>	Els punts suspensius indiquen que la llista és il·limitada						
<div>Nombres naturals</div> <div>ℕ</div>	ℕ és el conjunt del nombres naturals ℕ={ 1, 2, 3, 4, ...}						
<div>Nombres enters</div> <div>ℤ</div>	ℤ és el conjunt del nombres enters ℤ={ 0, 1, -1, 2, -2, 3, -3, 4, -4, ...}						
<div>Nombres racionals</div> <div>ℚ</div>	ℚ és el conjunt del nombres racionals ℚ={ 0, 1, -1, ..., 1/2, 2/3, -2/3, ...}						
<div>Nombres irracionals</div> <div>ℝ</div>	ℝ és el conjunt del nombres irracionals ℝ={ 0, 1, -1, ..., 1/2, 2/3, -2/3, ..., √ 2, √ 3, ...}						
<div>Signe pertany</div> <div>∈</div>	2 ∈ ℕ el nombre dos pertany al conjunt del nombres naturals						
<div>Signe inclòs</div> <div>⊂</div>	ℕ ⊂ ℝ el conjunt dels nombres naturals està inclòs al conjunt dels nombres reals						
<div>Taula</div> <div>Fila</div> <div>Columna</div>	Aquesta taula té dues files i tres columnes <div><table><tr><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td></tr></table></div>						
<div>Fórmula</div>	Una fórmula és una expressió matemàtica que relaciona diferents quantitats mitjançant símbols <i>La fórmula de l'àrea del quadrat és $A = c^2$</i>						

TEMA 8. POTÈNCIES I NOMBRES ENTERS

Bàsic 1r Cicle 2n cicle

Potències	$2^3 = 8$ és una potència
Elevat a	dos elevat a tres és vuit
Base	dos és la base
Exponent	tres és l' exponent
Resultat	vuit és el resultat
Elevat a dos al quadrat	$5^2 = 25$ cinc elevat a dos és vint-i-cinc cinc al quadrat és vint-i-cinc
Elevat a tres al cub	$2^3 = 8$ dos elevat a tres és vuit dos al cub és vuit
Elevat a quatre a la quarta	$3^4 = 81$ tres elevat a quatre és vuitanta-un tres a la quarta és vuitanta-un
Elevat a cinc a la cinquena ...	$2^5 = 32$ dos elevat a cinc és trenta-dos dos a la cinquena és trenta-dos
Potència d'una potència	$(2^3)^2 = 2^6 = 64$ <i>dos elevat a 3 elevat a 2 és igual a dos elevat a 6 igual a seixanta-quatre</i>
Potència d'exponent enter	$5^{-3} = \frac{1}{5^3} = \frac{1}{125}$ <i>cinc elevat a menys tres és igual a u partit entre cinc elevat a tres igual a u partit entre cent vint-i-cinc</i>

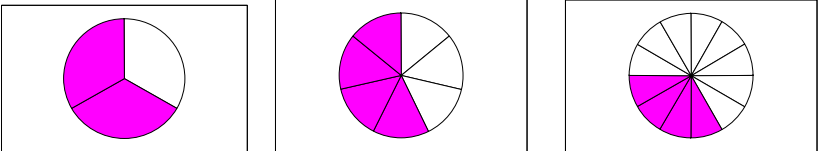

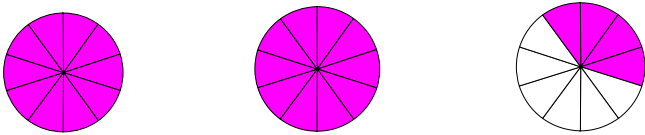
Nombres enters $\mathbb{Z}$	$\mathbb{Z}$ és el conjunt del nombres enters $\mathbb{Z} = \{ 0, 1, -1, 2, -2, 3, -3, 4, -4, \dots \}$
Positiu	Un nombre sense signe és sempre positiu + 4 més quatre és un nombre enter positiu + 501 més cinc cents u és nombre positiu 82 vuitanta-dos és un nombre positiu
Negatiu	- 12 menys dotze és un enter negatiu - 200 menys dos cents és negatiu - 9 menys nou és un nombre negatiu
Exemples nombres enters	La planta primera és el nombre enter +1 La planta baixa és el nombre enter 0 El soterrani 1 és el nombre enter -1
Regles dels signes per sumar	<u>Signes iguals</u> <i>(signe +) + (signe +) = (es sumen i signe +)</i> $(+7) + 3 = +10$ $7+3 = 10$ <i>(signe -) + (signe -) = (es sumen i signe -)</i> $(-5) + (-4) = -9$ $-5 -4 = -9$ <u>Signes diferents</u> <i>(signe +) + (signe -) o (signe -) + (signe +) = (es resten i signe que tingui el més gran)</i> $(+6) + (-10) = -4$ $6 - 10 = -4$ $(-3) + (+7) = +3$ $-3 + 7 = 3$
Regles dels signes per multiplicar	<u>Signes iguals</u> <i>(signe +) · (signe +) o (signe -) · (signe -) = (es multipliquen i signe +)</i> $(+7) · 3 = +21$ $(-5) · (-4) = +20$ <u>Signes diferents</u> <i>(signe +) · (signe -) o (signe -) · (signe +) = (es multipliquen i signe -)</i> $(+6) · (-10) = -60$ $(-3) · (+7) = -21$

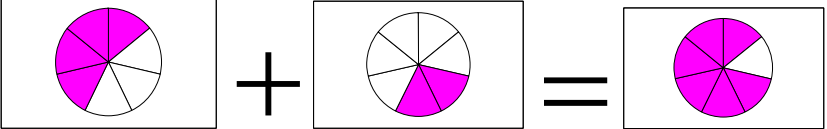
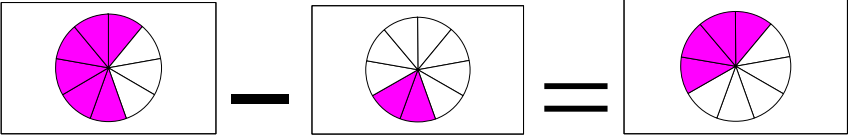
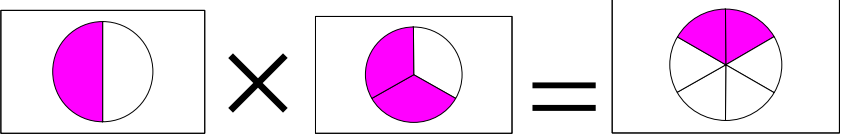
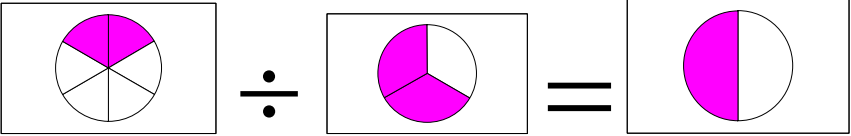
<p>Regles dels signes per dividir (es la mateixa que per multiplicar)</p>	<p><u>Signes iguals</u> <i>(signe +) : (signe +) o (signe -) : (signe -) = (es divideixen i signe +)</i> $(+30) : 3 = +10$ $(-80) : (-4) = +20$</p> <p><u>Signes diferents</u> <i>(signe +) : (signe -) o (signe -) : (signe +) = (es divideixen i signe -)</i> $(+60) : (-10) = -6$ $(-70) : (+7) = -10$</p>
<p>Valor absolut</p>	<p>$+5 = 5$ el valor absolut de més cinc és cinc $-3 = 3$ el valor absolut de menys tres és tres</p>
<p>Oposat</p>	<p>$Op(-3) = 3$ L'oposat del tres és el menys tres $Op(5) = -5$ L'oposat del menys cinc és el cinc</p>
<p>Notació simplificada de la resta</p>	<p>Restar és sumar per l'oposat $(-2) - (+4) = (-2) + (-4) = -6$ o bé multiplicar signes i després sumar $(-2) - (+4) = -2 -4 = -6$</p>
<p>Recta numèrica</p>	<p>Els nombres enters es representen amb la recta numèrica</p>
<p>Origen</p>	<p>El zero és l'origen a la recta numèrica</p>
<p>Dreta Esquerra</p>	<p>Els nombres positius estan a la dreta del 0 Els negatius estan a l'esquerra del zero</p>

TEMA 9. NOMBRES RACIONALS I PROPORCIONS

Bàsic 1r Cicle 2n cicle

Fracció	Tres quarts $\frac{3}{4}$ i nou setens $\frac{9}{7}$ són fraccions També es diuen nombres fraccionaris o racionals
Nombres racionals $\mathbb{Q}$	$\mathbb{Q}$ és el conjunt dels nombres racionals $\mathbb{Q} = \{ 0, 1, -1, \dots, 1/2, 2/3, -2/3, \dots \}$ $\mathbb{Z} \subset \mathbb{Q}$ perquè per exemple $-3 = \frac{-3}{1}$ i $0 = \frac{0}{1}$
Numerador	A la fracció $\frac{15}{2}$ el quinze és el numerador
Denominador	A la fracció $\frac{15}{2}$ el dos és el denominador
Fraccions negatives	Si el numerador o el denominador és un nombre enter negatiu tenim una fracció negativa <i>S'escriu el signe davant la fracció</i> $\frac{-4}{8} = -\frac{4}{8}$ $\frac{3}{-7} = -\frac{3}{7}$ $\frac{-1}{2} = \frac{1}{-2} = -\frac{1}{2}$
Lectura i escriptura	Per llegir i escriure fraccions es llegeix o s'escriu el numerador normalment i el denominador com mitjos si és dos, terços si és tres, quarts si és quatre i, a partir del cinc, l' ordinal en plural . <i>set mitjos $\frac{7}{2}$, menys deu terços $-\frac{10}{3}$,</i> <i>vuit quarts $\frac{8}{4}$, nou cinquens $\frac{9}{5}$,</i> <i>nou sisens $\frac{9}{6}$, nou setens $\frac{9}{7}$...</i>
Fracció unitat	Si el numerador i el denominador són iguals tenim la fracció unitat igual a u $\frac{8}{8} = \frac{12}{12} = \frac{5}{5} = \frac{-4}{-4} = \frac{-100}{-100} = 1$

<p>Representació d'una fracció menor que la unitat</p>	<p><i>dos terços</i> $\frac{2}{3}$ <i>quatre setens</i> $\frac{4}{7}$ <i>quatre dotzens</i> $\frac{4}{12}$</p>
<p>Nombre mixt</p>	<p>El nombre mixt associat a una fracció és l'expressió d'aquesta fracció com a suma d'unitats més una fracció menor que la unitat</p> <p><i>set quarts és u més tres quarts</i> $\frac{7}{4} = 1\frac{3}{4}$</p> <p><i>disset cinquens són tres més dos cinquens</i> $\frac{17}{5} = 3\frac{2}{5}$</p> <p><i>cinc vuitens és menor que la unitat</i> $\frac{5}{8} = 0\frac{5}{8}$</p>
<p>Representació d'una fracció major que la unitat</p>	<p><i>vuit sisens</i> $\frac{8}{6}$</p> <p><i>vint-i-cinc onzens</i> $\frac{25}{11}$</p>
<p>Operacions bàsiques amb fraccions</p>	<p>Les fraccions es poden sumar, restar, dividir i multiplicar.</p> <p><i>Les operacions es poden separar entre elles escrivint el signe del punt i coma ;</i></p> <p><i>Suma i resta</i> $\frac{4}{9} + \frac{2}{9} = \frac{6}{9}$; $\frac{6}{7} - \frac{1}{7} = \frac{5}{7}$</p> <p><i>Divisió i multiplicació</i> $\frac{1}{2} \div \frac{5}{4} = \frac{4}{10}$; $\frac{3}{4} \cdot \frac{7}{6} = \frac{21}{24}$</p>

<p>Representació gràfica de les operacions bàsiques amb fraccions</p>	<p>Les fraccions es poden sumar, restar, dividir i multiplicar.</p> <p>SUMA $\frac{4}{7} + \frac{2}{7} = \frac{6}{7}$ quatre setens més dos setens és igual a sis setens</p> <p>RESTA $\frac{6}{9} - \frac{2}{9} = \frac{4}{9}$ sis novens menys dos novens és igual a quatre novens</p> <p>MULTIPLICACIÓ $\frac{1}{2} \cdot \frac{2}{3} = \frac{2}{6}$ un mig per dos terços és igual a dos sisens</p> <p>DIVISIÓ $\frac{2}{6} \div \frac{2}{3} = \frac{1}{2}$ dos sisens dividit entre dos terços és igual a un mig</p>
<p>Fracció inversa</p>	<p>Si tenim una fracció la seva fracció inversa és la fracció resultant de dividir la unitat entre la fracció inicial.</p> <p><i>De fet, només s'han d'intercanviar el numerador i el denominador.</i></p> <p>La fracció inversa de $\frac{7}{4}$ és $1 \div \frac{7}{4} = \frac{1}{1} \div \frac{7}{4} = \frac{4}{7}$</p>

Potenciació de fraccions	<p>Per calcular la potència d'una fracció es calcula per separat la potència del numerador i del denominador</p> $\left(\frac{2}{3}\right)^4 = \frac{2^4}{3^4} = \frac{16}{81}$ $\left(\frac{2}{3}\right)^{-4} = \frac{1}{\left(\frac{2}{3}\right)^4} = \frac{1}{\frac{2^4}{3^4}} = \frac{3^4}{2^4} = \frac{81}{16} \text{ o bé } \left(\frac{2}{3}\right)^{-4} = \left(\frac{3}{2}\right)^4 = \frac{3^4}{2^4} = \frac{81}{16}$
Simplificar	<p>Simplificar una fracció és trobar un divisor comú del numerador i del denominador i fer les divisions</p> <p><i>Simplifiquem dividint per 5 la fracció</i> $\frac{40}{30} = \frac{40:5}{30:5} = \frac{8}{6}$</p>
Fracció irreductible	<p>La fracció irreductible és la fracció resultant de simplificar el numerador i el denominador pel seu màxim comú divisor; o bé fer-ho pas a pas.</p> <p><i>La fracció irreductible de</i> $\frac{30}{40}$ <i>és</i> $\frac{30}{40} = \frac{15}{20} = \frac{3}{4}$</p>
Fraccions equivalents Ser equivalent a =	<p>Dues fraccions són equivalents si comparteixen la mateixa fracció irreductible.</p> <p><i>Com que</i> $\frac{20}{30} = \frac{10}{15} = \frac{2}{3}$ <i>i també</i> $\frac{40}{60} = \frac{4}{6} = \frac{2}{3}$ <i>diem que vint trentens és equivalent a quaranta seixantens i l'escrivim amb el signe igual</i> $\frac{20}{30} = \frac{40}{60}$</p>
Parts iguals	<p>$\frac{3}{4}$ significa que de quatre parts iguals n'agafem 3</p> <p>$\frac{9}{7}$ significa que agafem set parts iguals de set de set parts iguals n'agafem 2</p>
Una meitat Un terç Un quart...	<p>Són les fraccions amb numerador 1</p> <p>$\frac{1}{2}$ és una meitat, $\frac{1}{3}$ és un terç, $\frac{1}{4}$ és un quart ...</p>

Comparació de fraccions	Com que $2 < 3$ llavors $\frac{4}{2} > \frac{4}{3}$ i a també $\frac{2}{5} < \frac{3}{5}$
Fraccions pròpies	Les fraccions pròpies són menors que la unitat Com que $\frac{3}{5} < \frac{5}{5} = 1$, la fracció $\frac{3}{5}$ és pròpia
Fraccions impròpies	Les fraccions pròpies són menors que la unitat Com que $\frac{8}{6} > \frac{6}{6} = 1$, la fracció $\frac{8}{6}$ és impròpia
Raó r	Trobar la raó entre dues quantitats és trobar el seu quocient, és dir, les vegades que una conté l'altra <i>La raó entre 24 i 6 és 3, perquè 24 conté 3 vegades el 6. Es pot expressar d'aquesta manera:</i> $\frac{24}{6}$ té raó $r=4$ perquè $\frac{24}{6}=4$
Nombres proporcionals	Si la raó entre els nombre a i b és igual al nombre r, i la raó entre els nombres c i d també és igual a r, direm que els nombres són proporcionals i escriurem $\frac{a}{b} = \frac{c}{d} = r$. <i>Per exemple $\frac{24}{6}$ té raó $r=4$ i $\frac{20}{5}$ també té raó $r=4$, llavors els nombres 24 i 6 són proporcionals a 20 i 5 i escriurem $\frac{24}{6} = \frac{20}{5}$</i>
Regla de multiplicació en creu	Per saber si els nombres que formen dues fraccions són proporcionals només cal multiplicar en creu i comprovar que el resultat és el mateix $\frac{24}{6} = \frac{20}{5}$ són proporcionals ja que $24 \cdot 5 = 6 \cdot 20 = 120$

TEMA 10. NOMBRES DECIMALS I PERCENTATGES

Bàsic 1r Cicle 2n Cicle

Nombre decimal	<p>Són nombres decimals:</p> <p><i>dos coma trenta quatre 2,34</i></p> <p><i>onze coma dos-cents quinze 11,215</i></p> <p><i>menys tres coma catorze – 3,14</i></p>
Equivalència amb els nombres racionals	<p>Podem passar d'un nombre racional a un nombre decimal tot dividint el numerador entre el denominador</p> <p><i>la fracció $\frac{7}{2}$ és equivalent a 3,5</i></p> <p>A l'inrevés, igualment podem passar d'un nombre decimal a un nombre racional</p> <p><i>el decimal 2,34 és equivalent a $\frac{234}{100}$</i></p>
Part entera	<p>La part entera d'un nombre decimal és el nombre enter abans de la coma</p> <p><i>La part entera de 11,215 és 11</i></p>
Part decimal	<p>La part decimal d'un nombre decimal és el nombre després de la coma</p> <p><i>La part decimal de 11,215 és 215</i></p>
Dècimes	<p>Les dècimes és la primera xifra de la part decimal</p> <p><i>11,963872 té 9 dècimes</i></p>
Centèsimes	<p>Les centèsimes és la segona xifra de la part decimal</p> <p><i>11,963872 té 6 centèsimes</i></p>
Mil·lèsimes	<p>Les mil·lèsimes és la tercera xifra de la part decimal</p> <p><i>11,963872 té 3 mil·lèsimes</i></p>

Deumil·lèsimes	Les deumil·lèsimes és la quarta xifra de la part decimal 11,963872 <i>té 8 deumil·lèsimes</i>
Centmil·lèsimes	Les centmil·lèsimes és la cinquena xifra de la part decimal 11,963872 <i>té 7 centmil·lèsimes</i>
Milionèsimes	Les milionèsimes és la sexta xifra de la part decimal 11,963872 <i>té 2 milionèsimes</i>
Lectura i escriptura decimals	<i>dos coma trenta quatre 2,34 també es pot llegir i escriure com dos unitats tres dècimes i quatre mil·lèsimes</i> <i>onze coma dos-cents quinze 11,215 també es pot llegir i escriure com onze unitats dues dècimes una centèsima i cinc mil·lèsimes</i>
Operacions amb nombres decimals	Els nombres decimals es poden sumar, restar, multiplicar i dividir <i>tres coma quatre més cinc coma dos és igual a vuit coma sis $3,4 + 5,2 = 8,6$</i> <i>deu coma cinc menys quatre coma u és igual a sis coma quatre $10,5 - 4,1 = 6,4$</i> <i>dos coma catorze per tres és igual a sis coma quaranta-dos $2,14 \cdot 3 = 6,42$</i> <i>vint-i-quatre coma sis dividit entre tres és igual a vuit coma dos $24,6 : 3 = 8,2$</i>
Nombres decimals finits	Un nombre decimal és decimal finit si la part decimal és limitada, és a dir, si té un nombre finit de xifres decimals 3,404982329342 <i>és un decimal finit amb dotze xifres decimals</i>

Nombres decimals periòdics	Un nombre decimal és decimal periòdic si té un període, és a dir, un grup de xifres decimals que es repeteixen indefinidament $2,14989898\dots$ <i>dos coma catorze noranta-vuit noranta-vuit etcètera és un decimal periòdic amb període noranta-vuit a partir de les centèsimes</i>
Periòdics purs	Un nombre decimal periòdic és pur si el període es comença a repetir a partir de la coma, és a dir, si les dècimes formen part del període $4,55555555\dots = 4,\bar{5}$ <i>quatre coma cinc periòdic és un nombre decimal periòdic pur amb període cinc</i>
Periòdics mixtos	Un nombre decimal periòdic és mixt si el període no es comença a repetir a partir de la coma, és a dir, si les dècimes no formen part del període $2,14999999\dots = 2,14\bar{9}$ <i>dos coma un quatre i nou periòdic és un nombre decimal periòdic mixt amb període nou</i>
Equivalència amb els enters	Un nombre enter és equivalent a un nombre decimal amb part decimal zero $-63 = -63,0$ <i>menys seixanta-tres és igual a menys seixanta-tres coma zero</i>
Equivalència amb una única fracció	Tot nombre decimal és equivalent a una sola fracció irreductible $3,2 = \frac{16}{5}$ <i>tres coma dos és setze cinquens</i> $2,\bar{3} = \frac{7}{3}$ <i>dos coma tres periòdic és set terços</i>

Tant per cent	5% és el cinc per cent 12,4% és el dotze coma quatre per cent
Descomptes	He comprat uns pantalons amb un 20% de descompte, llavors pagaré més
Recàrrecs	No he pagat una multa a temps, ara hauré de pagar un recàrrec del 5%
Impostos	Els impost del IVA és el 7% pels aliments
Tant per cent d'una quantitat	Si una camisa val 40 €, i em fan un descompte del 5% hauré de pagar $40 \text{ €} - 5\% \text{ de } 40 \text{ €} = 40 \text{ €} - 2 \text{ €} = 38 \text{ €}$
Equivalència amb les fraccions i els decimals	<i>Un mig és equivalent a cinquanta centens que és igual a zero coma cinquanta que, respecte a la unitat, és el cinquanta per cent</i> $\frac{1}{2} = \frac{50}{100} = 0,50 = 50\%$ <i>Tres quarts és equivalent a setanta-cinc centens que és igual a zero coma setanta-cinc que, respecte a la unitat, és el setanta-cinc per cent</i> $\frac{3}{4} = \frac{75}{100} = 0,75 = 75\%$
Meitat Tercera part Quarta part...	La meitat és el 50% La tercera part és el 33,33% La quarta part és el 25%
Tant per mil	68‰ és el seixanta-vuit per mil

TEMA 11. ARRELS, NOMBRES IRRACIONALS I REALS

Bàsic 1r Cicle 2n cicle

Arrel quadrada	l'arrel quadrada de nou és tres $\sqrt[2]{9} = 3$ l'arrel quadrada de cent és deu $\sqrt[2]{100} = 10$
Arrels quadrades amb signe	l'arrel quadrada de quatre és més i menys dos $\sqrt[2]{4} = \pm 2$ l'arrel quadrada de setze és més i menys quatre $\sqrt[2]{16} = \pm 4$
Arrels cúbiques	l'arrel cúbica de cent vint-i-cinc és cinc $\sqrt[3]{125} = 5$ l'arrel cúbica de menys cent vint-i-cinc és menys cinc $\sqrt[3]{-125} = -5$
Arrels: índex i radicand	$\sqrt[n]{a}$ és l'arrel enèsima d' a n és l'índex, a és el radicand si no hi ha índex, és un 2, així $\sqrt[2]{100} = \sqrt{100} = 10$
Lectura i escriptura de nombres irracionals	Per llegir i escriure fem servir els nombres ordinals per l'índex i els cardinals pel radicand $\sqrt[8]{12}$ és l'arrel vuitena de dotze $\sqrt[6]{10}$ és l'arrel sexta de deu $\sqrt[9]{-22}$ és l'arrel novena de menys vint-i-dos $\sqrt[24]{1000}$ és l'arrel vint-i-quatrena de mil
Arrels índex parell	Les arrels tenen dues solucions si $a > 0$ i no tenen solució si $a < 0$ $\sqrt[4]{625} = 5$ l'arrel quarta de 625 és 5 $\sqrt[6]{126} = 2$ l'arrel sexta de 32 és 2 $\sqrt[4]{-2}$ l'arrel quarta de menys dos no té solució $\sqrt[n]{0}$ l'arrel enèsima de zero és zero

Arrels índex senar	$\sqrt[5]{-64} = -2$ l'arrel cinquena de -64 és -2 $\sqrt[7]{256} = 2$ l'arrel setena de 256 és 2 Sempre tenen una única solució
Operacions amb arrels	Amb les arrels es pot sumar, multiplicar, restar, dividir, i elevar a una potència <i>L'arrel quarta de tres més tres per l'arrel quarta de tres és igual a quatre per l'arrel quarta de tres</i> $\sqrt[4]{3} + 3 \cdot \sqrt[4]{3} = 4 \cdot \sqrt[4]{3}$ <i>L'arrel vuitena de sis per l'arrel vuitena de dos és igual a l'arrel vuitena de dotze</i> $\sqrt[8]{6} \cdot \sqrt[8]{2} = \sqrt[8]{12}$ <i>Cinc per l'arrel cinquena de set menys l'arrel cinquena de set és igual a quatre per l'arrel cinquena de set</i> $5 \cdot \sqrt[5]{7} - \sqrt[5]{7} = 4 \cdot \sqrt[5]{7}$ <i>L'arrel sisena de deu dividit per l'arrel sisena de dos és igual a l'arrel sisena de cinc</i> $\sqrt[6]{10} \div \sqrt[6]{2} = \sqrt[6]{5}$ <i>L'arrel quadrada de dos elevat dos és dos</i> $(\sqrt{2})^2 = 2$
Nombres irracionals <i>I</i>	<i>I</i> és el conjunt dels nombres irracionals Els nombres irracionals no es poden expressar com un nombre fraccionari <i>N'hi ha infinits nombres irracionals, entre d'altres, les arrels dels nombres primers</i>
Nombre irracional	Un nombre irracional és un nombre amb la part decimal il·limitada i sense període $1,123457656773534576345601\dots$ és irracional $0,21221222122221\dots$ és irracional

Nombre pi π	El nombre pi és un nombre irracional $\pi = 3,14159 \dots$
Nombre e e	El nombre e és un nombre irracional $e = 2,7172 \dots$
Arrels no fraccionaries	Les arrels amb solució no equivalent a cap fracció són nombres irracionals , per exemple $\sqrt{2}, \sqrt{3}, \sqrt[3]{5}, \sqrt[4]{7}, -\sqrt{10}, -\sqrt[3]{14} \dots$
Aproximació per truncament	1,101001000100001... és irracional 1,1 és el truncament fins a les dècimes 1,10 el truncament fins a les centèsimes 1,101 el truncament fins a les mil·lèsimes
Aproximació per arrodoniment	3,6287... és un nombre irracional 3,628 és l'aproximació per arrodoniment fins a les mil·lèsimes 3,63 l'arrodoniment fins a les centèsimes 3,6 és l'arrodoniment fins a les dècimes
Error de l'aproximació	L' error és la diferència entre el nombre real i l'aproximació realitzada, en valor absolut $E = 1,1010010001 \dots - 1,1 = 0,001001 \dots$ L'error de l'aproximació és de 0,001001...
$\mathbb{R}$ $I \subset \mathbb{R}$ $Q \subset \mathbb{R}$	$\mathbb{R}$ és el conjunt dels nombres reals Els nombres irracionals estan inclosos al conjunt dels nombres reals $I \subset \mathbb{R}$ Els nombres racionals també estan inclosos al conjunt dels nombres reals $Q \subset \mathbb{R}$
$\mathbb{R} = Q + I$	Els nombres reals és la unió del conjunt dels nombres racionals més el dels irracionals

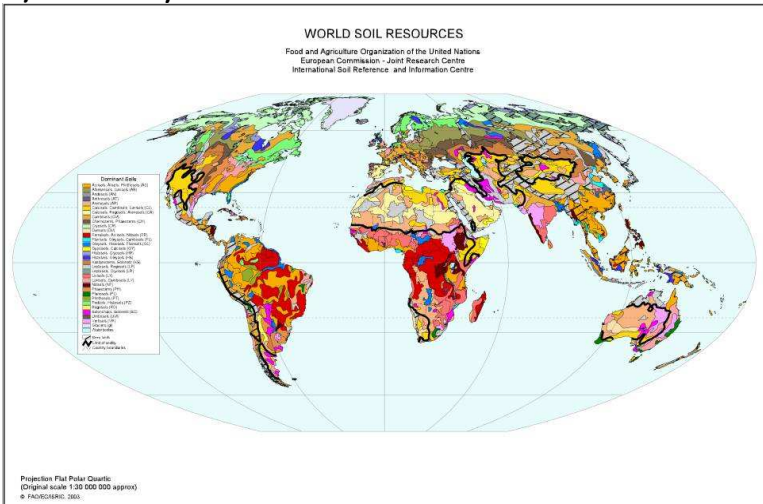

TEMA 12. MAGNITUDS I ESCALA

Bàsic 1r Cicle 2n cicle

<p>Mesurar Mesures</p>	<p>Mesurar és expressar una magnitud en funció de la unitat patró corresponent. <i>Quant fas d'alt? 1,56m</i> <i>Quina peses? 61 kg</i> <i>Quant mesura el volum de l'aula? 160 m³</i></p>
<p>Comparar</p>	<p>Comparar dues quantitats o mesures és trobar quina és la més gran. <i>Comparar les altures de dos alumnes</i> <i>Compara les llargàries dels rius</i></p>
<p>Magnitud</p>	<p>Una magnitud és una entitat a la qual és possible assignar-li una mesura <i>La longitud, la massa, la velocitat, el temps, la força... són exemples de magnituds</i></p>
<p>Unitat de mesura</p>	<p>Una unitat de mesura d'una magnitud és una quantitat que es pren com terme de comparació amb la resta de la seva espècie <i>El quilòmetre km , el quilogram kg , el metre per segon m / s , el minut min , el Newton N ... són exemples d'unitats de mesura</i></p>
<p>Unitat patró</p>	<p>La unitat patró d'una magnitud és la unitat de mesura respecte de la qual les altres unitats de mesura es relacionen numèricament <i>El gram g i el litre l són unitats patró</i></p>
<p>Conversions</p>	<p>Una mateixa quantitat de magnitud es pot expressar amb diferents unitats. Per passar d'una unitat a una altra fem conversions <i>1 kg = 1000 g un quilogram són mil grams</i> <i>1 cl = 0,01 l un centilitre són 0,01 litres</i></p>

Longitud	La longitud és la magnitud associada a la distància entre dos punts d'un objecte <i>La unitat patró és el metre: m</i> <i>Faig 1,76 m d'alçada</i>
Àrea	L' àrea és la magnitud associada a la quantitat de superfície de ocupa un objecte pla <i>La unitat patró és el metre quadrat: m^2</i> <i>L'habitació té 12 m^2</i>
Volum	El volum és la magnitud associada a la quantitat d'espai que ocupa un objecte en 3D <i>La unitat patró és el metre cúbic: m^3</i> <i>A l'aula n'hi ha 130 m^3 d'aire</i>
Capacitat	La capacitat és la magnitud associada a la quantitat de líquid que un objecte pot contenir <i>La unitat patró és el litre: l</i> <i>La piscina conté 250 l</i>
Massa	La massa és la magnitud associada a la quantitat de matèria o pes d'un objecte <i>La unitat patró és el quilogram: kg</i> <i>He comprat 2 kg de taronges</i>
Temps	El temps és la magnitud de l'escala respecte de la qual els esdeveniments tenen lloc <i>La unitat patró és el segon: s</i> <i>El record del món està 9,78 s</i>
Múltiples i submúltiples	Els múltiples són les unitats de mesura més grans que la unitat patró <i>El hectòmetre hm és un múltiple del metre m</i> Els submúltiples són les unitats de mesura més petites que la unitat patró <i>El centilitre cl és un submúltiple del litre l</i>

Potències de 10	$10^0 = 1$ deu elevat a zero és u $10^1 = 10$ deu elevat a u és deu $10^2 = 100$ deu elevat a dos és cent $10^3 = 1000$ deu elevat a tres és mil $10^{-1} = 0,1$ deu elevat a menys u és zero coma u $10^{-2} = 0,01$ deu elevat a menys dos és zero coma zero u $10^{-3} = 0,001$ $10^{-4} = 0,0001$ ...																																				
Sistema internacional d'unitats	<p>El sistema internacional d'unitats consta d'uns prefixos que s'han de combinar amb les diferents unitats patró</p> <table><thead><tr><th colspan="3">Múltiples</th><th colspan="3">Submúltiples</th></tr></thead><tbody><tr><td>10^1</td><td><i>da</i></td><td><i>Deca</i></td><td>10^{-1}</td><td><i>d</i></td><td><i>deci</i></td></tr><tr><td>10^2</td><td><i>h</i></td><td><i>Hecto</i></td><td>10^{-2}</td><td><i>c</i></td><td><i>centi</i></td></tr><tr><td>10^3</td><td><i>k</i></td><td><i>Quilo</i></td><td>10^{-3}</td><td><i>m</i></td><td><i>mil·li</i></td></tr><tr><td>10^4</td><td><i>M</i></td><td><i>Mega</i></td><td>10^{-4}</td><td>μ</td><td><i>micro</i></td></tr><tr><td>10^5</td><td><i>G</i></td><td><i>Giga</i></td><td>10^{-5}</td><td><i>n</i></td><td><i>nano</i></td></tr></tbody></table>	Múltiples			Submúltiples			10^1	<i>da</i>	<i>Deca</i>	10^{-1}	<i>d</i>	<i>deci</i>	10^2	<i>h</i>	<i>Hecto</i>	10^{-2}	<i>c</i>	<i>centi</i>	10^3	<i>k</i>	<i>Quilo</i>	10^{-3}	<i>m</i>	<i>mil·li</i>	10^4	<i>M</i>	<i>Mega</i>	10^{-4}	μ	<i>micro</i>	10^5	<i>G</i>	<i>Giga</i>	10^{-5}	<i>n</i>	<i>nano</i>
Múltiples			Submúltiples																																		
10^1	<i>da</i>	<i>Deca</i>	10^{-1}	<i>d</i>	<i>deci</i>																																
10^2	<i>h</i>	<i>Hecto</i>	10^{-2}	<i>c</i>	<i>centi</i>																																
10^3	<i>k</i>	<i>Quilo</i>	10^{-3}	<i>m</i>	<i>mil·li</i>																																
10^4	<i>M</i>	<i>Mega</i>	10^{-4}	μ	<i>micro</i>																																
10^5	<i>G</i>	<i>Giga</i>	10^{-5}	<i>n</i>	<i>nano</i>																																
Escales als mapes	<p>Les escales es fan servir als mapes per tal de relacionar el valor del mapa o dibuix amb el valor de la realitat</p> <p><i>Aquest mapa del món és E 1 : 30.000.000</i></p> <div><p>WORLD SOIL RESOURCES</p><p>Food and Agriculture Organization of the United Nations European Commission - Joint Research Centre International Soil Reference and Information Centre</p><p>Projection: Flat Polar Quasiregular (Original scale: 1:30 000 000 approx) © FAO/ISRIC, 2003</p></div>																																				

<p>Escala numèrica E 1 : 100</p>	<p>L'escala numèrica relaciona el valor del dibuix a l'esquerra del símbol : amb el valor de la realitat a la dreta del símbol <i>E 1 : 100 significa que</i> <i>1 cm al dibuix són 100 cm a la realitat</i> <i>1 mm al dibuix són 100 mm a la realitat...</i></p>
<p>Escala unitat per unitat</p>	<p>L'escala unitat per unitat relaciona el valor del dibuix a l'esquerra del símbol = amb el valor de la realitat a la dreta del símbol però expressats amb unitats diferents <i>E 2 cm = 500 m</i> <i>2 cm al dibuix són 500 m a la realitat</i></p>
<p>Escala gràfica</p>	<p>L'escala gràfica és la representació dibuixada de l'escala unitat per unitat, on cada segment mostra la relació entre el valor del dibuix i el valor de la realitat 0 _____ 50 km <i>Qualsevol distància com aquest segment al dibuix són 50 km a la realitat</i></p>
<p>Escala natural</p>	<p>A l'escala natural el valor del dibuix és igual al valor de la realitat És l'escala E 1 : 1 <i>El dibuix d'una cara humana a escala E 1 : 1</i></p>
<p>Escala de reducció</p>	<p>A l'escala de reducció el valor del dibuix és més petit que el valor de la realitat <i>E 1 : 5 per a peces</i> <i>E 1 : 50 per a habitatges</i> <i>E 1 : 100.000 per a territoris</i></p>
<p>Escala d'ampliació</p>	<p>A l'escala d'ampliació el valor del dibuix és més gran que el valor de la realitat <i>E 50 : 1 per a insectes</i> <i>E 10.000 : 1 per a cèl·lules</i></p>

TEMA 13. LONGITUD I ÀREA

Bàsic 1r Cicle 2n cicle

Distància entre Distància fins a	La distància entre fanals és de 4 m La distància de Barcelona fins a Madrid és superior a 500 km <i>Quina és la distància entre...?</i> <i>Quina distància hi ha fins a...?</i>
Estar a prop Estar lluny	Reus i Tarragona estan a prop , són propers Girona i València estan lluny , són llunyans
Mesurar	Mesurar és trobar la distància <i>Mesura la distància entre la porta i el balcó</i>
Estris per mesurar	Els estris o instruments que podem fer servir per mesurar o dibuixar distàncies són <i>el regle i la cinta mètrica</i>
Llargària: Llarg i curt	De les distàncies {6m, 70m, 25m, 3m} 70m és la distància més llarga 3m és la distància més curta 25m és una distància més llarga que 3m 3m és una distància més curta que 25m
Amplària: ample i estret	De les amplades {6m, 70m, 5m, 2m} 60m és l'amplada més ampla 2m és l'amplada més estreta 5m és una amplada més ampla que 2m 2m és una amplada més estreta que 5m
Alçada: Alt i petit	De les altures {4m, 50m, 7m, 40m} 40m és l'altura més alta 4m és l'altura més petita 40m és una altura més alta que 7m 7m és una altura més petita que 40m

Fondària: profund	Aquest pou és molt profund, la seva fondària és de 7m. La platja d'Ocata no és gaire profunda .	
Gruix: Gruixut i prim	Aquesta corda és molt gruixuda . M'agraden més els llibres prims .	
Longitud	La longitud és la magnitud associada a la distància entre dos punts d'un objecte <i>La unitat patró és el metre: m</i>	
Múltiples i submúltiples del metre	Múltiples	Submúltiples
	<i>Metre m</i>	<i>m Metre</i>
	<i>Decàmetre Dam</i>	<i>dm Decímetre</i>
	<i>Hectòmetre Hm</i>	<i>cm Centímetre</i>
	<i>Quilòmetre Km</i>	<i>mm Mil·límetre</i>
	S'ha de multiplicar o dividir per 10	
Conversions de mesures equivalents	<i>1 hectòmetre equival a 10 decàmetres i a 100 metres</i> $1 Hm = 10 Dam = 100 m$ <i>10 centímetres equivalen a 1 decímetre i a 0,1 metres</i> $10 cm = 1 dm = 0,1 m$ <i>1.000 mil·límetres equivalen a 1 metre i a 0,001 quilòmetres</i> $1000 mm = 1 m = 0,001 km$	
Polzades	Una polzada és una unitat de mesura anglosaxona que equival a 2,54 centímetres $1 polzada = 2,54 cm$	
Peu	Un peu és una unitat de mesura anglosaxona que equival a 30,48 centímetres $1 peu = 1 ft = 30,48 cm$	
Milla terrestre	Una milla terrestre és una unitat de mesura anglosaxona que equival a 1.609 metres $1 milla = 1609 m = 1,609 km$	

Àrea	<p>L'àrea és la magnitud associada a la superfície que ocupa un objecte pla</p> <p><i>La unitat patró és el metre quadrat: m^2</i></p>	
Múltiples i submúltiples del metre quadrat	Múltiples	Submúltiples
	<i>Metre quadrat m</i>	<i>m Metre quadrat</i>
	<i>Decàmetre quadrat Dam^2</i>	<i>Decímetre quadrat dm^2</i>
	<i>Hectòmetre quadrat hm^2</i>	<i>Centímetre quadrat cm^2</i>
	<i>Quilòmetre quadrat km^2</i>	<i>Mil·límetre quadrat mm^2</i>
	S'ha de multiplicar o dividir per 100	
Conversions de mesures equivalents	<p><i>1 hectòmetre quadrat equival a 100 decàmetres quadrats i a 10.000 metres quadrats</i></p> <p><i>$1 Hm^2 = 100 Dam^2 = 10.000 m^2$</i></p> <p><i>100 centímetres quadrats equivalen a 1 decímetre quadrat i a 0,01 metres quadrats</i></p> <p><i>$100 cm^2 = 1 dm^2 = 0,01 m^2$</i></p> <p><i>1.000.000 mil·límetres quadrats equivalen a 1 metre quadrat i a 0,000001 quilòmetres quadrats</i></p> <p><i>$1.000.000 mm^2 = 1 m^2 = 0,000001 km^2$</i></p>	
L'àrea com unitat de mesura	<p>Un àrea és una unitat de mesura que equival a 100 metres quadrats $1 \text{ àrea} = 100 m^2$</p>	
Hectàrea	<p>Una hectàrea és una unitat de mesura que equival a 100 àrees $1 \text{ hectàrea} = 100 \text{ àrees}$</p>	

TEMA 14. VOLUM I CAPACITAT

Bàsic 1r Cicle 2n cicle

Ple Mig ple, buit Buit	El dies d'excursió l'institut es quedava buit . Tothom sortia amb la cantimplora plena d'aigua, però una hora més tard ja les teníem mig buides. Al final totes estaven buides .	
Dimensions	Les dimensions de la sala és bona pel concert A l'Imax Port Vell fan pel·lícules en 3D <i>Algú es pot imaginar la quarta dimensió?</i>	
Espai	L' espai és tridimensional perquè té tres dimensions: la llargada, l'amplada i l'alçada	
Volum	El volum és la magnitud associada a la quantitat d'espai que ocupa un objecte a 3D La unitat patró és el metre cúbic: m^3	
Múltiples i submúltiples del metre cúbic	Múltiples	Submúltiples
	Metre cúbic m^3	m^3 metre cúbic
	Decàmetre cúbic Dam^3	decímetre cúbic dm^3
	Hectòmetre cúbic hm^3	centímetre cúbic cm^3
	Quilòmetre cúbic km^3	mil·límetre cúbic mm^3
	S'ha de multiplicar o dividir per 1000	
Conversions de mesures equivalents	<i>1 hectòmetre cúbic equival a 1.000 decàmetres cúbics i a 1.000.000 metres cúbics</i> $1 Hm^3 = 1.000 Dam^3 = 1.000 .000 m^3$ <i>1.000 centímetres cúbics equivalen a 1 decímetre cúbics i a 0,001 metres cúbics</i> $1.000 cm^3 = 1 dm^3 = 0,001 m^3$	

	<p><i>1.000.000.000 mil·límetres cúbics equivalen a 1 metre cúbic i a 0,000001 hectòmetres cúbics</i></p> <p>$1.000.000.000 \text{ mm}^3 = 1 \text{ m}^3 = 0,000001 \text{ hm}^3$</p>	
Capacitat	<p>La capacitat és la magnitud associada a la quantitat de líquid que conté un objecte a 3D</p> <p>La unitat patró és el litre: <i>l</i></p>	
Múltiples i submúltiples del litre	Múltiples	Submúltiples
	<i>litre l</i>	<i>l litre</i>
	<i>Decalitre Dal</i>	<i>dl Decilitre</i>
	<i>Hectolitre hl</i>	<i>cl Centilitre</i>
	<i>Quilolitre kl</i>	<i>ml Mil·lilitre</i>
	S'ha de multiplicar o dividir per 10	
Conversions de mesures equivalents	<p><i>1 hectolitre equival a 10 decalitres i a 100 litres</i> $1 \text{ Hl} = 10 \text{ Dal} = 100 \text{ l}$</p> <p><i>10 centilitres equivalen a 1 decilitre i a 0,1 litres</i></p> <p>$10 \text{ cm} = 1 \text{ dm} = 0,1 \text{ m}$</p> <p><i>1.000 mil·lilitres equivalen a 1 litre i a 0,001 quilolitres</i></p> <p>$1.000 \text{ ml} = 1 \text{ l} = 0,001 \text{ kl}$</p>	
Relació entre volum i capacitat	<p>1 litre equival a 1 decímetre cúbic $1 \text{ l} = 1 \text{ dm}^3$</p> <p>1 metre cúbic equival a 1000 litres</p> <p>$1 \text{ m}^3 = 1000 \text{ l}$</p>	

TEMA 15. MASSA I TEMPS

Bàsic 1r Cicle 2n cicle

Pesar, pes	M'he pesat i el meu pes és de 56 <i>kg</i> Pesar un objecte és calcular el seu pes	
Pesat, lleuger	El metall és més pesat que el suro El suro és més lleuger que el metall	
Instruments per pesar: la balança	L' instrument més comú per pesar objectes és la balança 	
Massa	La massa és la magnitud associada a la quantitat de matèria o pes d'un objecte <i>La unitat patró és el quilogram: kg</i>	
Múltiples i submúltiples del quilogram	Múltiples	Submúltiples
	<i>Quilogram kg</i>	<i>kg Quilogram</i>
		<i>Hg Hectogram</i>
		<i>Dg Decagram</i>
	<i>Tona t</i>	<i>g gram</i>
		<i>dg decigram</i>
		<i>cg centigram</i>
	<i>Quilotona kt</i>	<i>mg mil·ligram</i>
	S'ha de multiplicar o dividir per 10	
Conversions de mesures equivalents	<i>1 quilogram equival a 1000 grams</i> <i>i a 1.000.000 mil·ligram</i> $1\text{ kg} = 1.000\text{ g} = 1.000.000\text{ mg}$ <i>1 quilotona equival a 1000 tones</i> <i>i a 1.000.000 quilograms</i> $1\text{ kt} = 1.000\text{ t} = 1.000.000\text{ kg}$ <i>1000 grams equivalen a 1 quilogram i a 0,001 tones</i> $1.000\text{ g} = 1\text{ kg} = 0,001\text{ t}$	

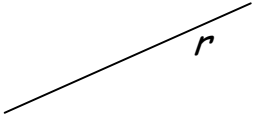
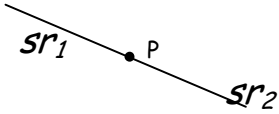
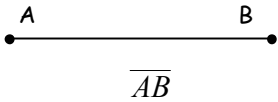
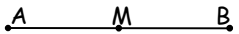

<p>Dies</p> <p>Setmanes</p> <p>Mesos</p> <p>Trimestre</p> <p>Semestre</p> <p>Estacions</p> <p>Anys</p> <p>Segles</p> <p>Mil·lenis</p>	<p>Cada dia surt i es posa el sol</p> <p>Una setmana de 7 dies</p> <p>Un mes pot tenir 30, 31 ó 28 dies</p> <p>Un trimestre són 3 mesos</p> <p>Un semestre són 6 mesos</p> <p>A Catalunya tenim 4 estacions a l'any</p> <p>Un any són 365 dies</p> <p>Un segle són 100 anys</p> <p>Un mil·leni són 1000 anys</p>
<p>Dates</p> <p>Calendaris</p>	<p>Les data del meu aniversari és el 21 d'Abril de 1993. Mirant el calendari d'aquest any podem saber quin dia de la setmana serà</p>
<p>Dies</p> <p>Hores</p> <p>Minuts</p> <p>Segons</p>	<p>Cada dia comença a les 00:00h</p> <p>Una dia té 24 hores</p> <p>Una hora són 60 minuts</p> <p>Un minut són 60 segons</p>
<p>Migdia</p> <p>Mitjanit</p>	<p>A les 12:00h és el migdia</p> <p>Un minut després de les 23:59h és mitjanit i es comença a comptar a partir de 00:00h</p>
<p>Dia</p> <p>Matinada</p> <p>Matí</p> <p>Tarda</p>	<p>Un dia té una part de dia i una altre de nit</p> <p>La matinada comença a partir de mitjanit</p> <p>La matí comença a partir de l'alba</p> <p>La tarda comença a partir de migdia</p>

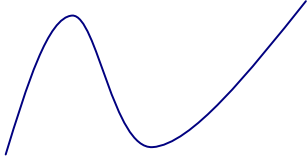

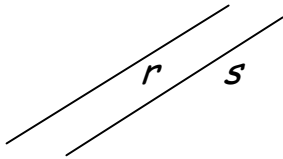
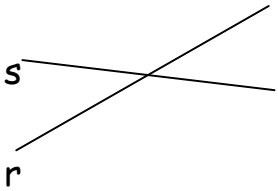
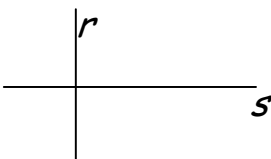
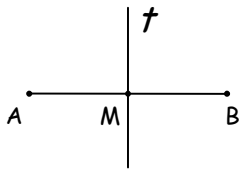
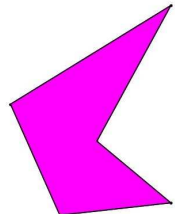
Vespre Nit	Durant el vespre es fa fosc, es fa de nit La nit acaba a mitjanit	
Avui Demà Ahir	Si avui som 4 de Gener de 2008, ahir era 3 de Gener de 2008 i demà serà 5 de Gener de 2008	
Caps de setmana Vacances	Durant els caps de setmana , els Dissabtes i els Diumenges, no hi ha escola Tampoc hi ha en el període de vacances	
Aquest ... El proper ... El ... passat	Aquesta setmana estic de vacances El proper any començaré a treballar El mes passat vaig anar a dos concerts	
Instrumentes per mesurar el temps	Els rellotges tenen agulles o busques amb les que marquen les hores, minuts i segons Per mesurar temps de manera precisa els rellotges digitals disposen d'un cronòmetre i també d'un despertador per recordar-nos una determinada hora, per exemple, al matí 	
Quart d'hora Mitja hora Tres quarts d'hora	Un quart d'hora són 15 minuts Mitja hora són 30 minuts Tres quarts d'hora són 45 minuts	
Quina hora... ?	<i>Quina hora és al rellotge del dibuix?</i> <i>És un quart d'onze</i>	
En punt Puntual	<i>Són les 5 en punt</i> <i>Arriba puntual, que no m'agrada esperar</i>	
Equivalència entre 24h i am / pm	01:00h - 11:59 h	1 am - 11:59 am
	12:00h - 12:59 h	12:00 pm - 12:59 pm
	13:00h - 23:59 h	1 pm - 11:59 pm
	00:00h - 00:59 h	12:00 am - 12:59 am

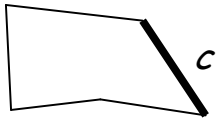
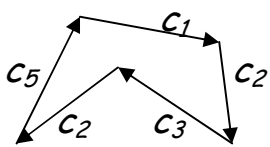
Ara Abans Després	Ara estem jugant un partit de futbol, abans hem escalfat per evitar lesions i després ens dutoxarem per relaxar-nos
Ara Aviat Ser d'hora Ser tard	Ara són les 19:56h Aviat seran les 20:00h És tard per a jugar a futbol És d'hora per anar al lli
Horari	Quin horari s d'obertura té el gimnàs?
Hora d'arribada Hora de sortida	Quina és l' hora d'arribada prevista? Depèn de l' hora de sortida
Tardar	El tren encara tardarà mitja hora a sortir
Quant fa que ...? Quant falta per...? Quant de temps...?	<i>Quant fa que estudies aquí? 2 anys</i> <i>Quant falta per què acabis els deures? 1 h</i> <i>Quant de temps ha de passar per estar totalment recuperat de la lesió? 3 mesos</i>
Nou Vell	M'agradaria comprar-me un cotxe nou , ja que tinc un cotxe vell de més de 20 anys!!
Ràpid Lent	Fer-se una ous fregits és ràpid Fer-se uns bones croquetes és més lent
Cada quant...?	<i>Cada quant vas a la piscina? Cada 3 dies</i>
Sempre Normalment De vegades Mai	Sempre hi ha alguna matèria a estudiar Normalment estudio durant les tardes De vegades em llevo d'hora per repassar No he estat mai a Itàlia
Temps	El temps és la magnitud de l'escala respecte de la qual els esdeveniments tenen lloc <i>La unitat patró és el segon: s</i>

TEMA 16. LÍNIES

Bàsic 1r Cicle 2n cicle

Punt P	$\cdot P$	Un punt té dimensió zero P, Q, A, B, C, D... són punts a la recta, al pla o a l'espai
Recta r		Una recta té 1 dimensió No té ni principi ni final r, s, t, u... són noms de rectes al pla o a l'espai
Semirrecta sr_1		Un punt P divideix una recta en dues semirrectes sr_1 i sr_2
Segment $\overline{AB}$		Dos punts A i B sobre una recta delimiten un segment A i B són els extrems
Punt mig d'un segment M		El punt mig M equidista dels extrems del segment
Línia horitzontal		Un línia és horitzontal quan és plana, no té inclinació
Línia vertical		És vertical quan la seva inclinació és de 90°

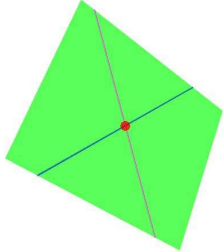
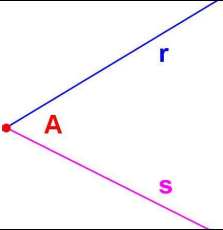
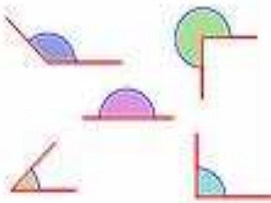

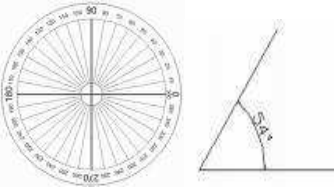
Línia corba		Una línia és corba quan és contínua i sense angles
Línia poligonal		Una línia és poligonal quan és una unió successiva de segments
Rectes paral·leles r i s		Dues línies són paral·leles si tenen la mateixa direcció No s'arriben a tallar mai
Rectes secants r i s		Són secants si es tallen en un punt
Rectes perpendiculars r i s		Són perpendiculars si es tallen formant un angle recte
Mediatriu d'un segment t		La mediatriu d'un segment és la recta perpendicular que passa pel seu punt mig M
Polígon		Un polígon és la part del pla delimitada per una línia poligonal tancada

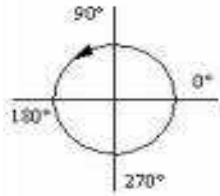

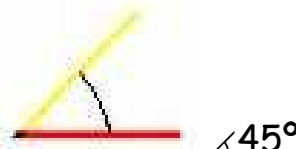
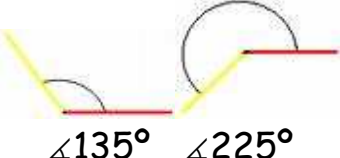
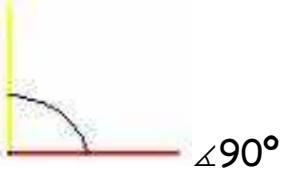
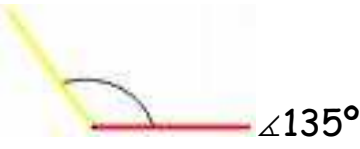
<p>Costat c</p>	 5 costats	<p>Els costats d'un polígon són els segments que el formen</p>
<p>Perímetre p</p>	 $p = c_1 + c_2 + c_3 + c_4 + c_5$	<p>El perímetre d'un polígon és la suma de les mesures dels seus costats</p>

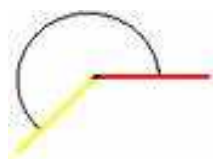

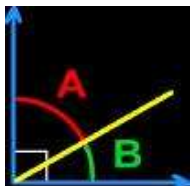

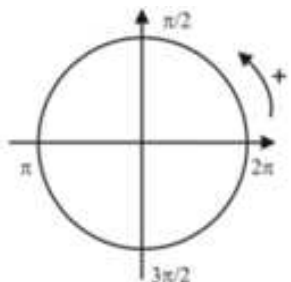

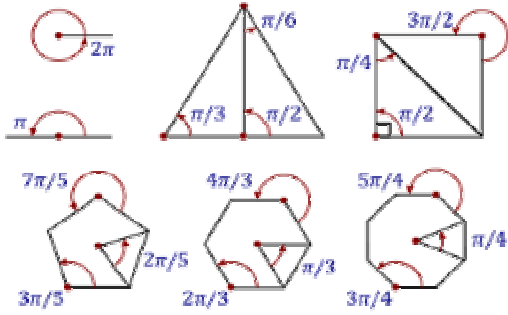
TEMA 17. ANGLES I MESURA D'ANGLES

Bàsic 1r Cicle 2n cicle

Pla Rectes		Els plans tenen 2 dimensions A un pla qualsevol, les rectes contingudes es tallen en punts
Semirrectes		Les semirrectes r i s comparteixen un punt en comú, el vèrtex A
Angles		Un angle és la porció del pla delimitada per dues semirrectes amb vèrtex comú
Noms i símbols 	$\angle \alpha$ $\angle \beta$ $\angle A$ $\hat{A}$ $\angle B$ $\hat{A}$	Són noms pels angles alfa α beta β i els vèrtexs A , B , C ... juntament amb els símbols $\angle$ o bé $\hat{}$
Graus $^{\circ}$	 $\angle 360^{\circ}$ $\angle 54^{\circ}$	Els angles es mesuren en graus amb símbol $^{\circ}$ <i>Una volta sencera té tres-cents seixanta graus i l'altre angle cinquanta-quatre graus</i>
Minuts ,	$60' = 1^{\circ}$ $1' = \left(\frac{1}{60}\right)^{\circ}$	Seixanta minuts equivalen a un grau Un minut és una seixantena part d'un grau

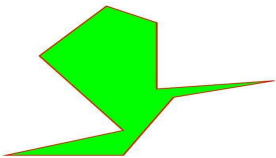
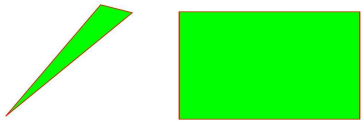
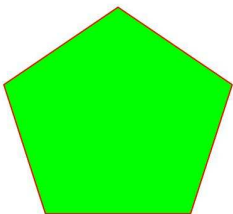
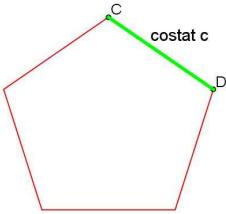
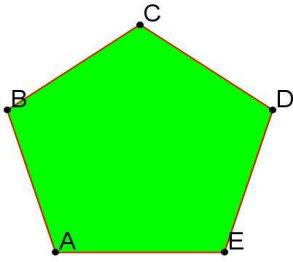
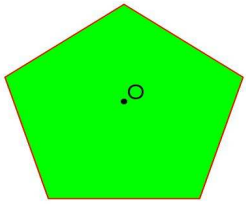
Segons ”	$60'' = 1'$ $360'' = 1^\circ$	Seixanta segons equivalen a un minut i tres-cents seixanta segons equivalen a grau
Sentit positiu d'un angle	 <p>sentit + el sentit - és ↻</p>	El sentit positiu d'un angle és el contrari a les agulles del rellotge El sentit negatiu és el de les agulles del rellotge
Transportador		Un transportador és un instrument de mesura d'angles
Angle agut <90°	 <p>$\angle 45^\circ$</p>	Un angle és agut quan mesura menys de noranta graus, per exemple 45°
Angle obtús >90°	 <p>$\angle 135^\circ$ $\angle 225^\circ$</p>	Un angle és obtús quan mesura més de noranta graus, per exemple 135° i 225°
Angle recte =90°	 <p>$\angle 90^\circ$</p>	Un angle és recte quan mesura exactament noranta graus
Angle convex <180°	 <p>$\angle 135^\circ$</p>	Un angle és convex quan mesura menys de cent vuitanta graus, per exemple 135°

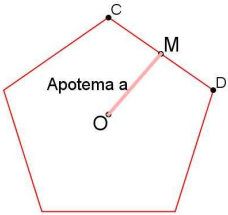
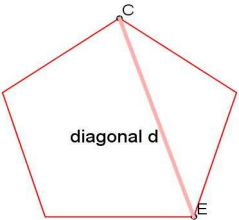
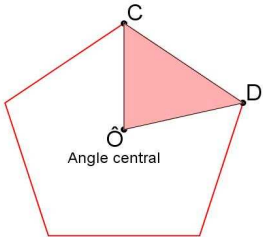
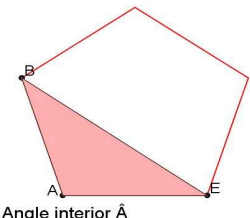
Angle còncau >180°	 ∠225°	Un angle és còncau quan mesura més de cent vuitanta graus, per exemple 225°			
Angle pla	 ∠180°	Un angle és pla quan mesura exactament cent vuitanta graus, la meitat d'una volta			
Angle complet	 ∠360°	Un angle és complet quan mesura tres-cents seixanta graus, la volta completa			
Dos angles complementaris A i B sumen 90°	 ∠A=60° ∠B=30° ∠(A+B)=90°	Dos angles són complementaris quan la seva suma és un angle recte			
Dos angles suplementaris A i B sumen 180°	 ∠A=135° ∠B=45° ∠(A+B)=180°	Dos angles són suplementaris quan la seva suma és un angle pla			
Radiants rad		Els angles també es poden mesurar en radiants amb símbol rad Una volta sencera té 2 · π radiants			
Equivalències bàsiques	Graus	0°	57,295°	180°	360°
	Radiants	0	1	π	2 π

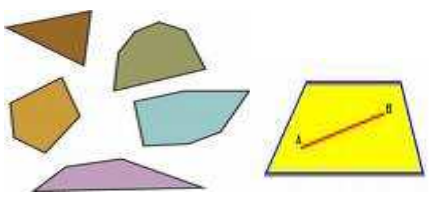
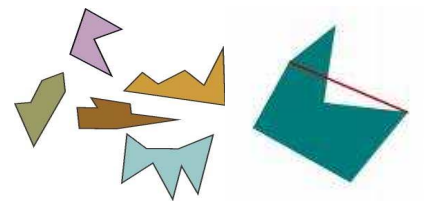
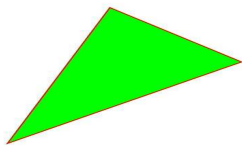
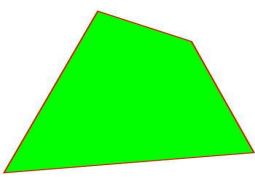
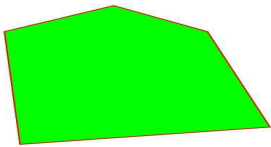
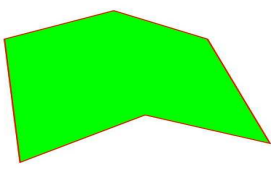
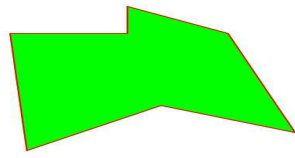
Exemples d'angles mesurats en radians					
Altres equivalències	Graus	30°	45°	90°	270°
	Radians	$\frac{\pi}{6}$	$\frac{\pi}{4}$	$\frac{\pi}{2}$	$\frac{3 \cdot \pi}{2}$

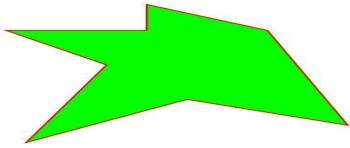
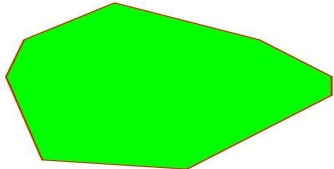
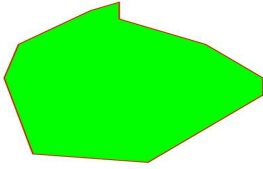
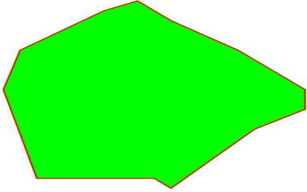

TEMA 18. POLÍGONS

Bàsic 1r Cicle 2n cicle

Polígon		Un polígon és l'espai del pla limitat per una línia poligonal tancada
Polígon irregular		Un polígon és irregular quan no tots els costats mesuren igual
Polígon regular		Un polígon és regular quan tots els seus costats mesuren igual
Costats c		Els costats són els segments de la línia poligonal tancada
Vèrtexs A B C D E...		Els vèrtexs d'un polígon són els extrems dels costats
Centre O		En centre d'un polígon regular és el punt que equidista dels vèrtexs

<p>Apotema a</p>		<p>L'apotema d'un polígon regular és el segment que va del centre O al punt mig d'un costat M</p>
<p>Àrea d'un polígon regular de n costats</p>	<p>La fórmula de l'àrea d'un polígon de n costats de longitud c és</p> $A = n \cdot \frac{c \cdot a}{2}$	
<p>Diagonal d</p>		<p>Una diagonal és un segment que uneix dos vèrtexs no consecutius</p>
<p>Nombre de diagonals d'un polígon de n costats</p>	<p>La fórmula del nombre de diagonals d'un polígon convex de n costats és</p> $N = \frac{n \cdot (n - 3)}{2}$	
<p>Angle central Ô</p>		<p>L'angle central és l'angle amb origen el centre i semirrectes que passen per dos vèrtexs consecutius</p>
<p>Mesura de l'angle central</p>	<p>La fórmula de la mesura de l'angle central d'un polígon regular de n costats és</p> $\hat{O} = \frac{360^\circ}{n}$	
<p>Angle interior Â</p>		<p>L'angle interior és l'angle amb origen un vèrtex i semirrectes els dos costats</p>

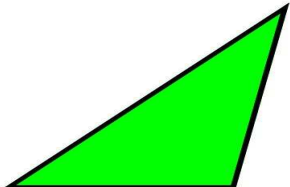
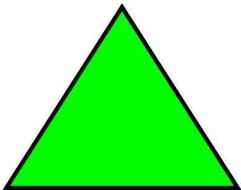
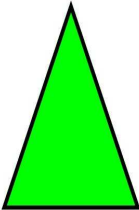
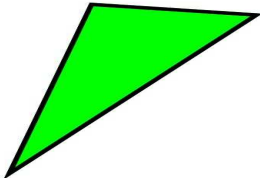
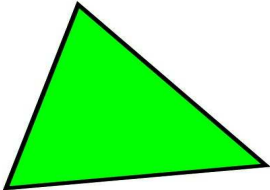
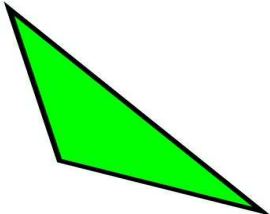
Suma dels angles interiors d'un polígon de n costats	La fórmula de la suma dels angles interiors d'un polígon regular de n costats és $S = \frac{n-2}{n} \cdot 180^\circ$	
Polígon convex		Un polígon és convex quan tots els segments queden al interior del polígon
Polígon còncav		Un polígon és còncav quan alguna part d'un segment queda fora del polígon
Triangle 3		Un triangle és qualsevol polígon de tres costats i angles
Quadrilàter 4		Un quadrilàter és qualsevol polígon de quatre costats i angles
Pentàgon 5		Un pentàgon és qualsevol polígon de cinc costats i angles
Hexàgon 6		Un hexàgon és qualsevol polígon de sis costats i angles
Heptàgon 7		Un heptàgon és qualsevol polígon de set costats i angles

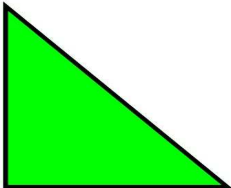
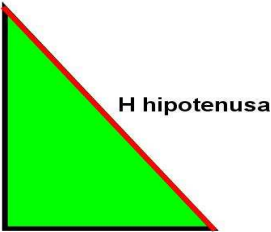
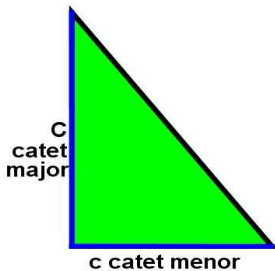
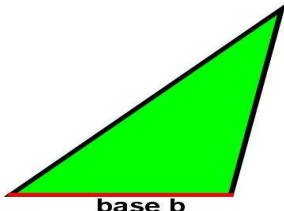
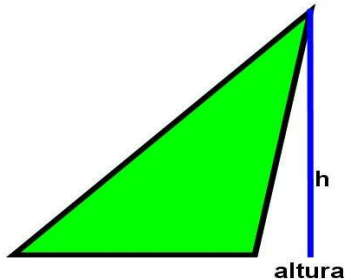
Octàgon 8		Un octàgon és qualsevol polígon de vuit costats i angles
Enneàgon 9		Un enneàgon és qualsevol polígon de nou costats i angles
Decàgon 10		Un decàgon és qualsevol polígon de deu costats i angles
Dodecàgon 12		Un dodecàgon és qualsevol polígon de dotze costats i angles
Tangram		El tangram és un joc format per un conjunt de 7 polígons
Figures		Amb el tangram es poden fer construir moltes figures

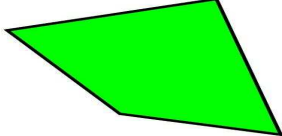
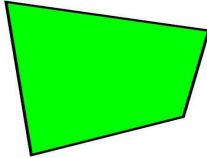

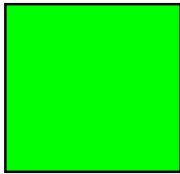

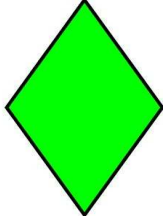

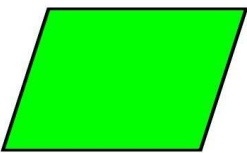

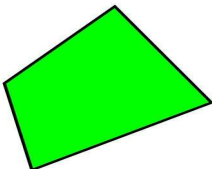
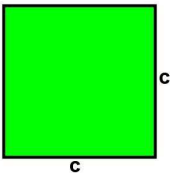
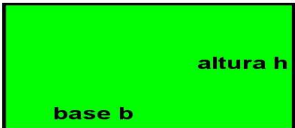
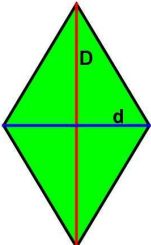
TEMA 19. TRIANGLES I QUADRILÀTERS

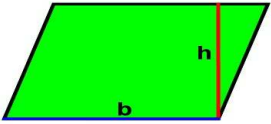
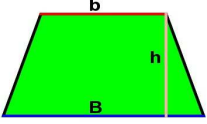
Bàsic 1r Cicle 2n cicle

Triangle		Un triangle és un polígon de tres costats i tres angles
Triangle Equilàter		Un triangle equilàter té tots els costats i angles iguals. Els angles mesuren seixanta graus
Triangle Isòsceles		Un triangle isòsceles té dos costats de la mateixa longitud i el tercer mesura diferent
Triangle Escalè		Un triangle escalè té tots els costats de diferent longitud
Triangle Acutangle		Un triangle acutangle té tots els angles aguts
Triangle Obtusangle		Un triangle obtusangle té un angle obtús i els altres dos aguts

Triangle Rectangle		Un triangle rectangle té un angle recte i els altres dos aguts
Hipotenusa		La hipotenusa d'un triangle rectangle és el costat més gran i és contrari al angle recte
Catets		Els catets d'un triangle rectangle són els dos costats més petits i són adjacents al angle recte
Teorema de Pitàgores	$C^2 + c^2 = H^2$	A un triangle rectangle, la suma del catets al quadrat és igual a la hipotenusa al quadrat
Base d'un triangle		La base d'un triangle és el costat sobre el qual es recolza el triangle
Altura d'un triangle		L' altura és el segment d'extremes el vèrtex oposat i la projecció d'aquest vèrtex sobre la base

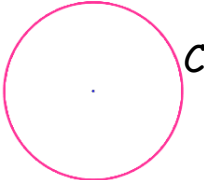
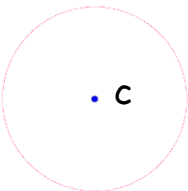
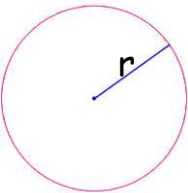
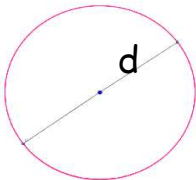

Àrea d'un triangle	$A = (b \cdot h)/2$	L'àrea és el resultat de multiplicar la base per la altura i dividir entre dos
Quadrilàters		Un quadrilàter és un polígon de quatre costats i quatre angles
No paral·lelogram		Un quadrilàter és un no paral·lelogram si els seus costats oposats no són paral·lels entre sí
Paral·lelograms		Un quadrilàter és un paral·lelogram si seus costats oposats són paral·lels entre sí
Quadrat		Un quadrat és un paral·lelogram que té els quatre costats iguals i els angles de noranta graus
Rectangle		Un rectangle és un paral·lelogram que té els costats iguals 2 a 2 i els angles rectes
Rombe		Un rombe és un paral·lelogram que té els quatre costats iguals i els angles aguts i obtusos iguals 2 a 2

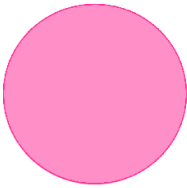

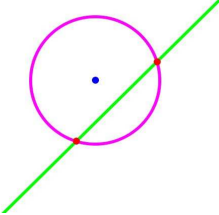
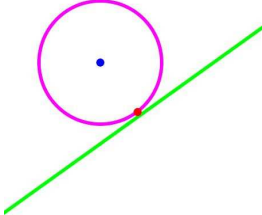
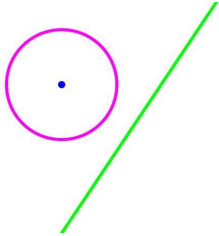
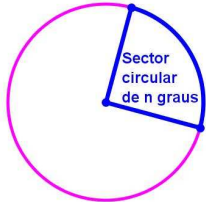
Romboide		Un romboide és un paral·lelogram que té els costats iguals dos a dos i els angles aguts i obtusos també iguals 2 a 2
Trapezi		Un trapezi és un quadrilàter que té només dos dels seus costats paral·lels
Trapezoide		Un trapezoide és un quadrilàter que no té cap dels seus costats paral·lels entre sí
Àrea quadrat		$A = c^2$ L'àrea del quadrat és costat al quadrat
Àrea rectangle		$A = b \cdot h$ L'àrea del rectangle és base per altura
Àrea rombe		$A = (D \cdot d)/2$ L'àrea del rombe és diagonal major per diagonal menor dividit entre dos

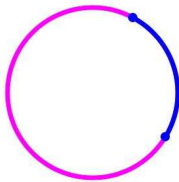
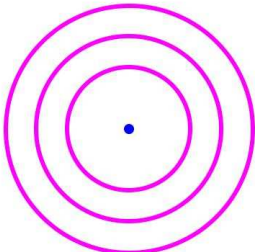
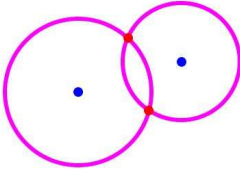
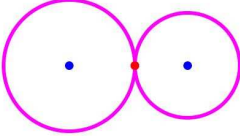
Àrea romboide		$A = b \cdot h$ <p>L'àrea del romboide és base per altura</p>
Àrea trapezi		$A = [(B+b)/2] \cdot h$ <p>L'àrea del trapezi és la suma de la base inferior i superior dividit entre dos per l'altura</p>

TEMA 20. CORBES

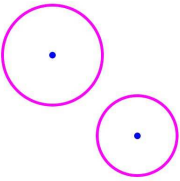
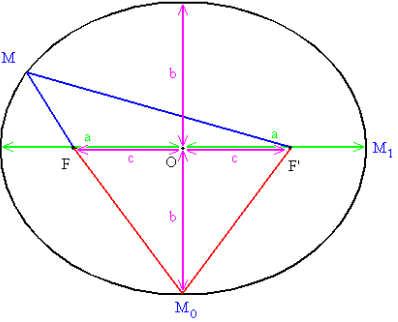
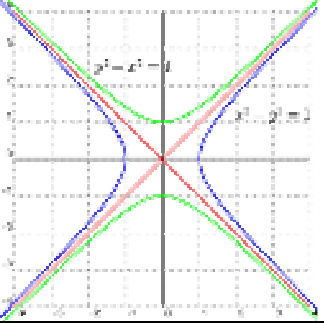
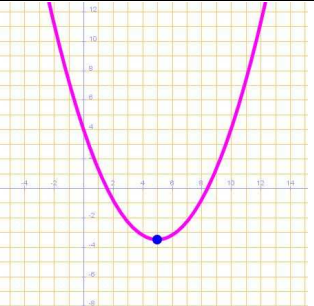
Bàsic 1r Cicle 2n cicle

Línia corba		Una línia corba és una línia contínua i sense cap angle
Circumferència $C, C_1, C_2...$		Si tots els punts de la corba equidisten d'un mateix punt tenim una circumferència
Centre C		El centre és el punt del qual tots els punts de la circumferència equidisten
Radi r		El radi és el segment que uneix el centre amb qualsevol punt de la circumferència
Diàmetre d	 $d=2 \cdot r$	El diàmetre uneix dos punts qualssevol de la circumferència passant pel centre Fa el doble que el radi
Longitud ℓ	 $\ell = 2 \cdot \pi \cdot r$	La longitud ℓ de la circumferència és la seva mesura Longitud és igual a dos pel nombre pi pel radi
Semi-circumferència		La semicircumferència és la meitat d'una circumferència

Cercle		El cercle és la part del pla delimitada per una circumferència
Àrea	$A = \pi \cdot r^2$	L' àrea del cercle és la superfície que ocupa És pi pel radi al quadrat
Semicercle		Un semicercle és la meitat d'un cercle
Recta secant a una circ.		Un recta és secant a una circumferència si talla en dos punts
Recta tangent a una circ.		Un recta és tangent a una circumferència si talla en un sol punt
Recta exterior a una circ.		Un recta és exterior a una circumferència si no la talla en cap punt
Sector circular		El sector circular és el tros de cercle comprès en un arc circular de grau n°

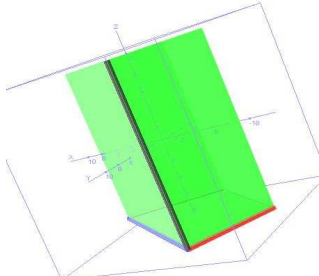
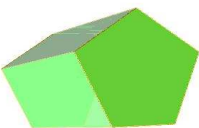
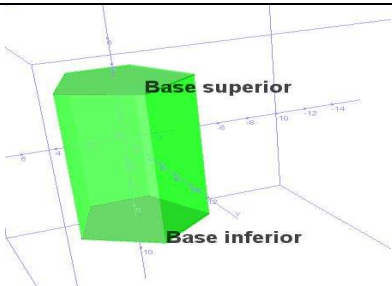
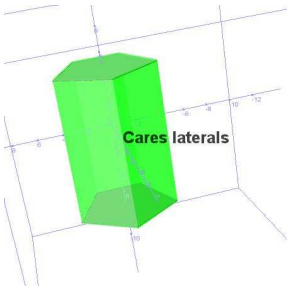
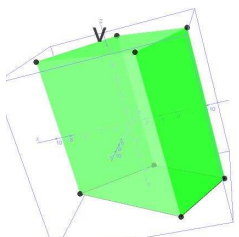
Àrea del sector circular	$A = \frac{n^{\circ}}{360^{\circ}} \cdot \pi \cdot r^2$	L'àrea del sector circular és proporcional a l'angle central de n°
Arc circular		Un arc circular és un tros de circumferència delimitat per dos punts
Longitud de l'arc circular	$l = \frac{n^{\circ}}{360^{\circ}} \cdot 2 \cdot \pi \cdot r$	La longitud del sector circular és proporcional a l'angle central de n°
Circumferències concèntriques		Direm que dos o més circumferències són concèntriques si comparteixen el mateix centre
Circumferències secants		Dos circumferències són secants entre elles si es tallen en dos punts
Circumferències tangents		Dos circumferències són tangents entre elles si es tallen en un sol punt

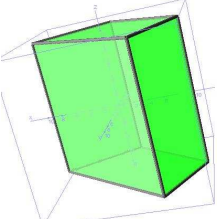
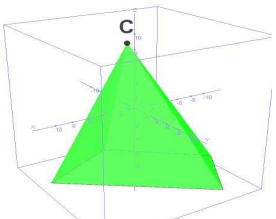
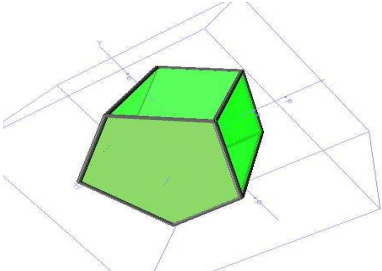
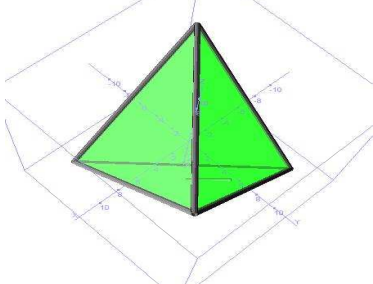
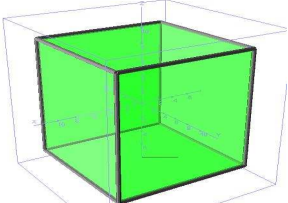

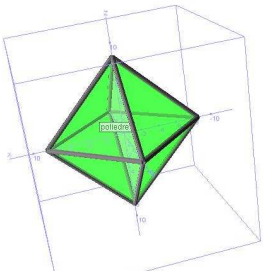
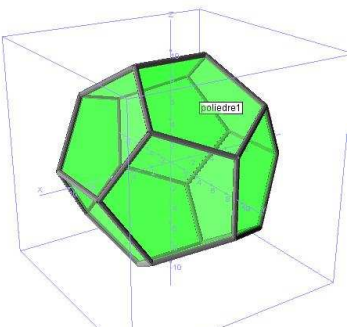
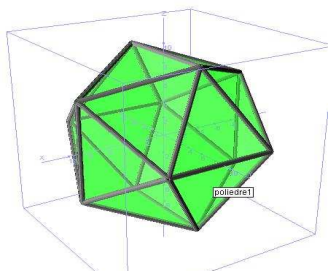
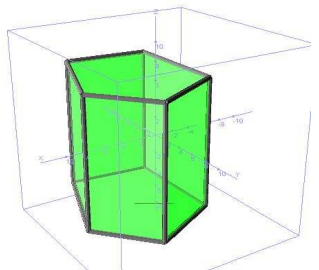
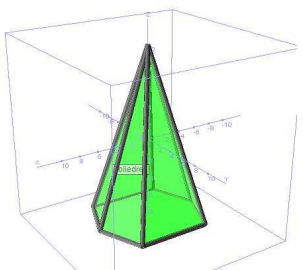
Circumferències exteriors		Dos circumferències són exteriors si no es tallen en cap punt
Equació de la circumferència	La circumferència centrada a l'origen $O(0,0)$ de radi r són els punts del pla d'equació $x^2 + y^2 = r^2$	
El·lipse		L' el·lipse centrada a l'origen $O(0,0)$ són els punts del pla que compleixen l'equació $\frac{x^2}{a^2} + \frac{y^2}{b^2} = 1$
Elements i propietats de l'el·lipse	F i F' són els focus $\text{dist}(F, F') = 2c$ és la distància focal M punt de l'el·lipse $a > 0$ semieix major i $b > 0$ semieix menor $FM + F'M = d = 2a$	
Hipèrbola		Les hipèrboles centrades a l'origen són els punts del pla d'equació $\frac{x^2}{a^2} - \frac{y^2}{b^2} = 1$
Paràbola		Les paràboles són els punts del pla d'equació $y = x^2 + b \cdot x + c$ amb vèrtex $v = \frac{-b}{2 \cdot a}$

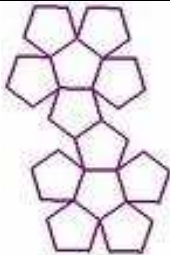

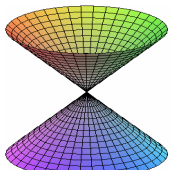
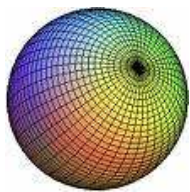
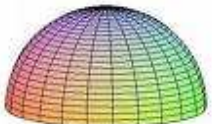
TEMA 21. POLÍEDRES I COSSOS RODONS

Bàsic 1r Cicle 2n cicle

Políedre		Un políedre és un cos geomètric que té tres dimensions: llargada , amplada i altura
Cares		Les cares del cos geomètric són els polígons que el formen
Bases		La base inferior és la cara on es recolza el políedre. La superior és paral·lela a la inferior
Cares laterals		Les cares laterals són les que comparteixen una aresta amb la base inferior i una altra aresta amb la base superior
Vèrtexs V		Els vèrtexs són els punts d'intersecció de les arestes del polígon

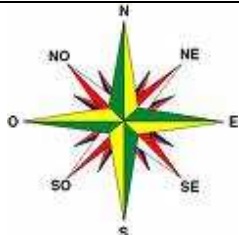
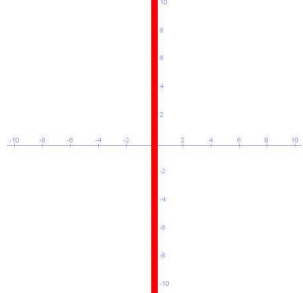
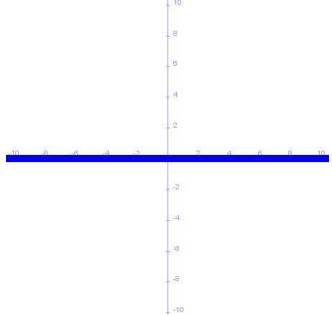
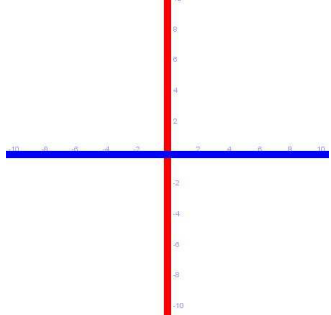
<p>Arestes A</p>		<p>Les arestes són els costats intersecció dels polígons</p>
<p>Cúspide C</p>		<p>La cúspide és el vèrtex superior d'un políedre d'una sola base</p>
<p>Políedre regular i irregular</p>		<p>Els políedres regulars tenen totes les cares iguals. N'hi ha cinc: tetràedre, cub, octàedre, dodecàedre i icosaèdre. Un políedre és irregular quan no és regular (com el dibuix).</p>
<p>Tetràedre 4</p>		<p>El tetràedre és el polígon regular de quatre cares triangulars iguals</p>
<p>Cub 6</p>		<p>El cub és el polígon regular de sis cares quadrades iguals</p>

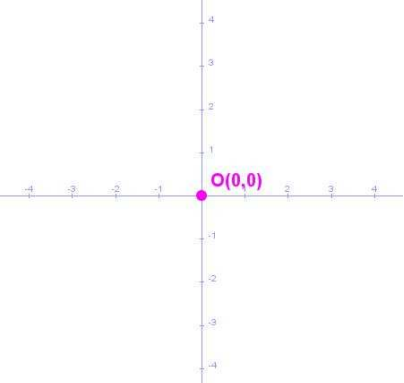
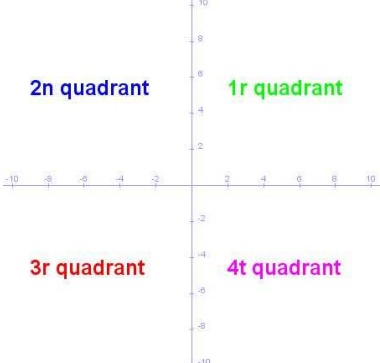

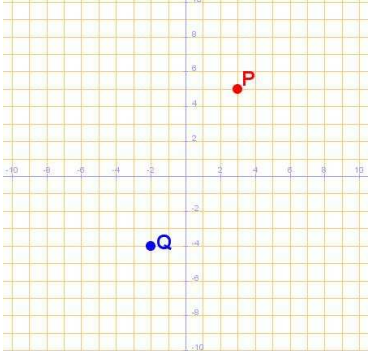
<p>Octàedre 8</p>		<p>L'octàedre és el polígon regular de vuit cares triangulars iguals</p>
<p>Dodecàedre 12</p>		<p>El dodecàedre és el polígon regular de dotze cares pentagonals iguals</p>
<p>Icosàedre 20</p>		<p>L'icosàedre és el polígon regular de vint triangles equilàters iguals</p>
<p>Prisma Pentagonal</p>		<p>Un prisma és un qualsevol políedre amb les dues bases iguals Aquest cas pentagonals</p>
<p>Piràmide hexagonal</p>		<p>Una piràmide és qualsevol políedre que tingui cúspide Aquest base hexagonal</p>

Desenvolupament pla Dodecàedre		El desenvolupament pla és la representació plana de les cares del políedre
Àrea total A_T	L' àrea total és la suma de l'àrea lateral i de l'àrea de les bases $A_T = A_L + A_B$	
Volum V	El volum d'un políedre és l'espai que delimita Del prisma és àrea de la base per la altura $V_{PRIMSA} = A_B \cdot h$ De la piràmide és àrea de la base per la altura dividit entre tres $V_{PRIMSA} = (A_B \cdot h) / 3$	
Cilindre		Un cilindre és un cos rodó generat a partir de la revolució d'un rectangle
Con		Un con és un cos rodó generat a partir de la revolució d'un triangle
Esfera		Una esfera és un cos rodó format pels punts de l'espai que equidisten d'un altre punt anomenat centre
Semiesfera		Una emiesfera és un cos rodó que és la meitat de l'esfera

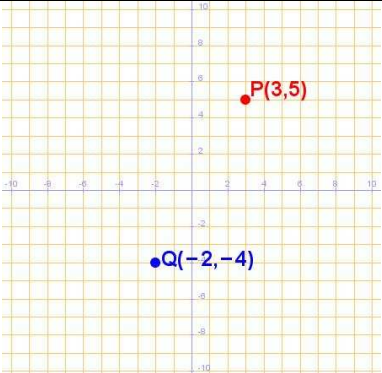
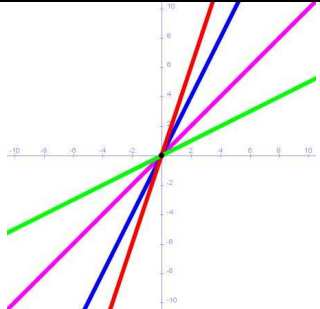
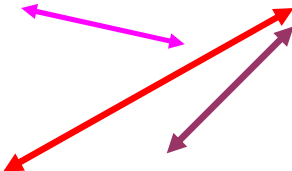
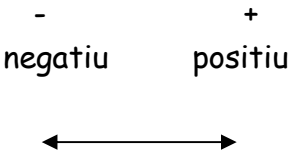
TEMA 22. POSICIÓ, DIRECCIÓ I MOVIMENT

Bàsic 1r Cicle 2n cicle

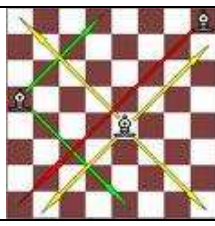
Dreta i esquerra A dalt i a baix	<p>a dalt</p> <p>esquerra dreta</p> <p>a baix</p>	Ens podem situar a la dreta o a l'esquerra, a dalt o a baix
Punts cardinals N S E O		N'hi ha quatre punts cardinals, el Nord, el Sud l'Est i l'Oest
Eix d'ordenades Eix Y		L'eix d'ordenades és una línia vertical que divideix el pla en dos semiplans, un a la dreta i l'altre a l'esquerra
Eix d'abscisses Eix X		L'eix d'abscisses és una línia horitzontal que divideix el pla en dos semiplans, un a dalt i l'altre a baix
Eixos de coordenades		Els eixos de coordenades són els dos eixos anteriors, l'eix X i l'eix Y

<p>Origen de coordenades</p>		<p>L'origen de coordenades és el punt intersecció dels dos eixos de coordenades</p>
<p>Els quadrants del pla</p>		<p>Els eixos de coordenades divideixen el pla en quatre quadrants</p>
<p>A sobre i a sota</p>		<p>Els papers són sobre la taula i l'elefant és sota la taula</p>
<p>Posició d'un punt</p>		<p>Els punts es situen sobre el pla a una determinada posició Es diuen P, Q, R...</p>

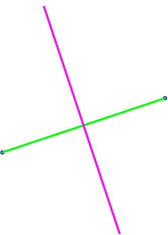
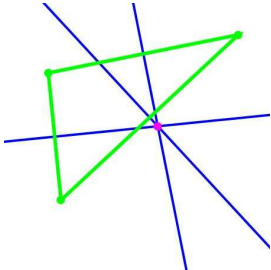
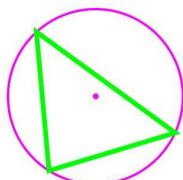
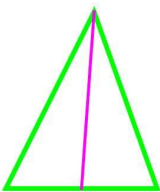
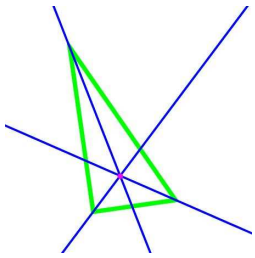
Coordenades dels punts		Els punts tenen dues coordenades , la coordenada x i la coordenada y $P(x, y)$
Direcció d'una recta		Cada recta té una inclinació o direcció determinada respecte als eixos de coordenades
Moviment	Un moviment és un canvi de posició en l'espai, un desplaçament. Més formalment, és una transformació geomètrica que conserva distàncies	
Cap a dalt Cap a baix Cap a la dreta Cap a l'esquerra	Els punts i els objectes es poden moure cap a dalt ↑ , cap a baix ↓ , cap a la dreta ⇒ o cap a l'esquerra ⇐	
Sentits		Cada direcció té dos sentits , el positiu cap a la dreta i el negatiu cap a l'esquerra
Sentits oposats		Els sentits positiu i negatiu són oposats
Sentit contrari	El cotxe accidentat anava en sentit contrari	

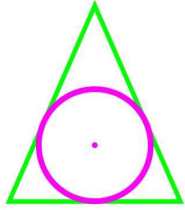
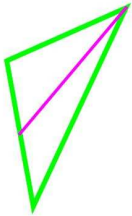
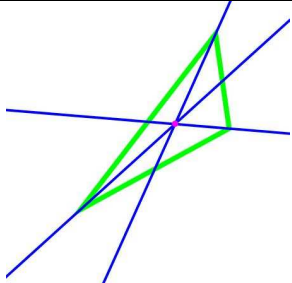
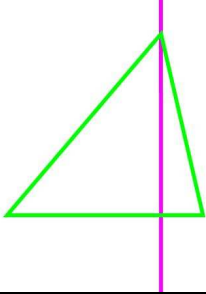
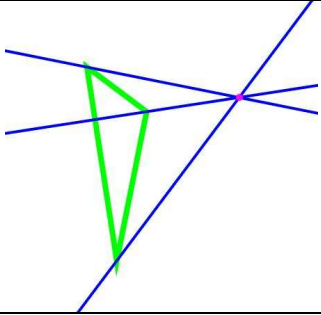

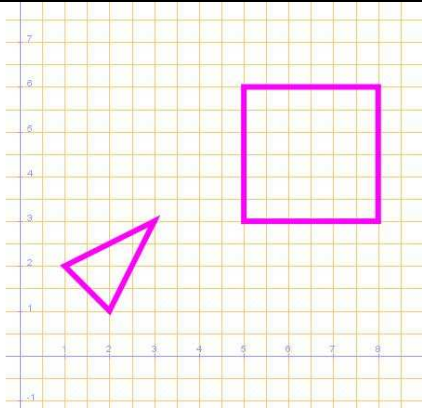

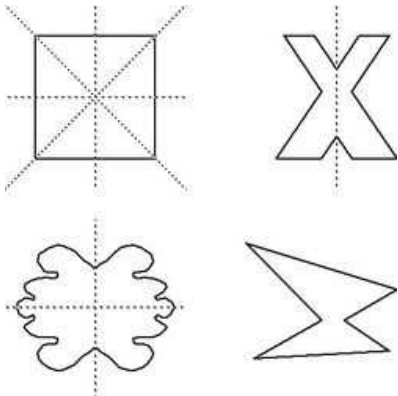
Ascendent i descendent	<p>Ascendent Descendent</p> 	Un direcció és ascendent quan va de baix a dalt, i descendent quan va de dalt a baix
En diagonal		Als escacs, l'alfil avança en diagonal
Davant Darrere	<p>Davant tenim el nas i darrere l'esquena. Si jo vaig davant teu, tu vas darrere meu.</p>	
Endavant Endarrere	<p>Balla fent un pas endavant i dos endarrere. Els nens van endavant i els adults endarrere.</p>	
Viatge Mapa Ruta		Si surto de viatge , no oblidis el mapa per seguir la ruta
Rodolar Relliscar	<p>Una moneda pot rodolar pel terra. Jo puc relliscar i caure al terra.</p>	
Mitja volta Volta sencera	<p>Fes mitja volta i torna a entrar a l'aula. Si faig una volta sencera em quedo com estava.</p>	
Dins o fora Al voltant	<p>Poso les pomes dins o fora la nevera Les cases al voltant de la plaça són molt maques</p>	
Entre Mig Cantó Cantonada	<p>L'espai entre els dos cotxes aparcats era petit Al mig de la plaça hi havia una font La paperera es troba a un cantó de la classe Els edificis fan cantonada</p>	

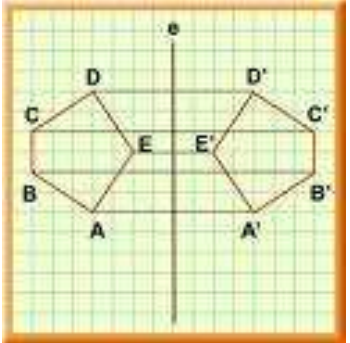
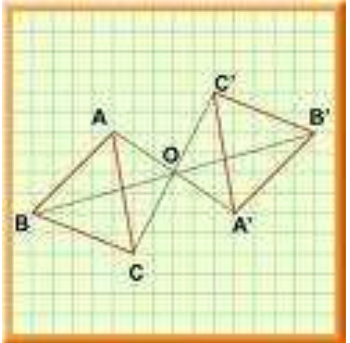
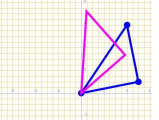
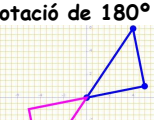
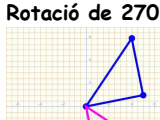
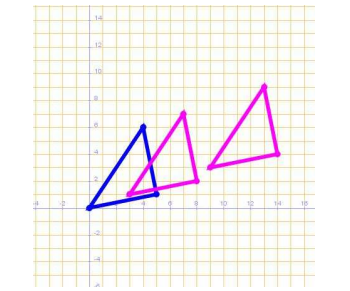
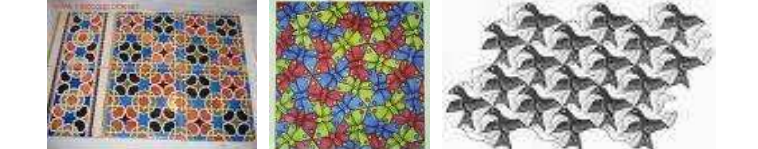
TEMA 23. PUNTS NOTABLES, SIMETRIES I TRANSFORMACIONS GEOMÈTRIQUES

Bàsic 1r Cicle 2n cicle

Mediatriu		Donat un segment, la mediatriu és el conjunt de punts del pla que equidisten dels extrems
Circumcentre		Donat un triangle, el circumcentre és la intersecció de les tres mediatris respecte als tres costats
Circumferència circumscrita		El circumcentre és el centre d'una circumferència circumscrita
Bisectriu		Donat un angle, la bisectriu és el conjunt de punts del pla que equidisten dels costats
Incentre		Donat un triangle, el incentre és la intersecció de les tres bisectrius respecte els tres angles

Circumferència inscrita		El incentre és el centre d'una circumferència inscrita
Mediana		La mediana és el segment que va d'un vèrtex al punt mig del costat oposat
Baricentre		Donat un triangle, el baricentre és la intersecció de les seves tres medianes
Altura		Donat un segment, la altura és la recta traçada pel vèrtex perpendicular al costat oposat
Ortocentre		Donat un triangle, l' ortocentre és la intersecció de les seves tres altures
Forma	La forma és la representació gràfica d'un objecte com un tot: circular, triangular, quadrangular...	

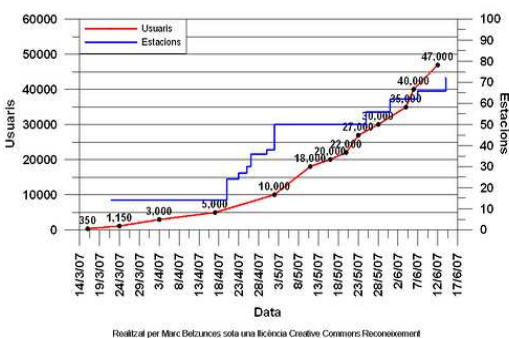
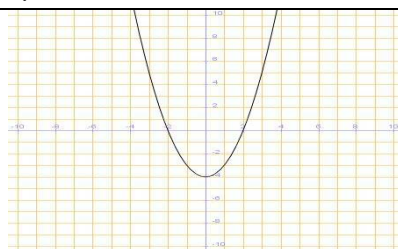
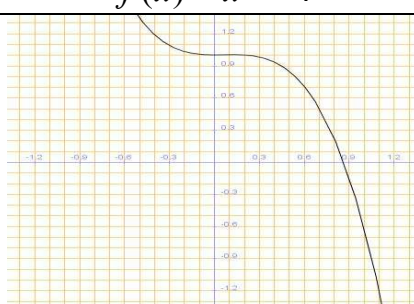
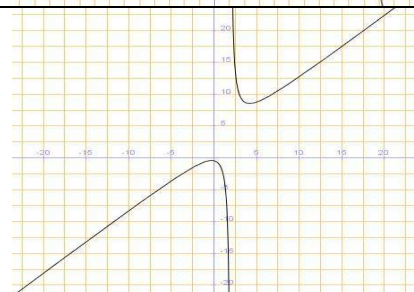
	
Grandària Gran i petit	<p>A és més gran que a</p> <p>a és més petita que A</p>
Color	blau verd vermell groc magenta gris violeta marró taronja negre...
Posició	 <p>La figura de forma quadrangular està a una posició més allunyada que la figura de forma triangular</p>
Forma simètrica	 <p>Algunes figures tenen forma simètrica</p>
Eix de simetria	 <p>Un eix de simetria és una recta imaginària que divideix la figura en dues parts de tal forma que els punts oposats són equidistants</p> <p>La figura última no és simètrica perquè no té cap eix de simetria</p>

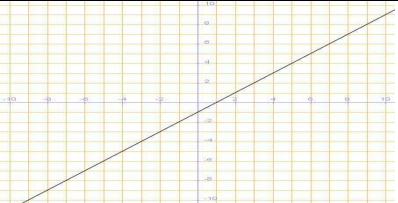
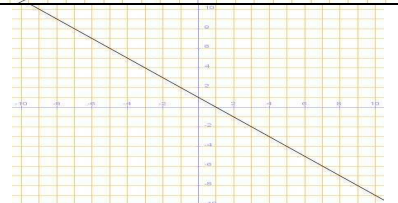
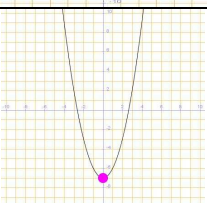
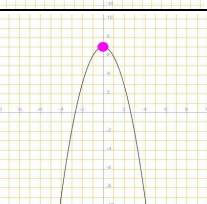
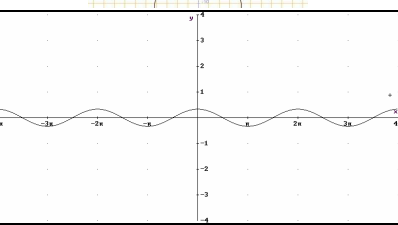
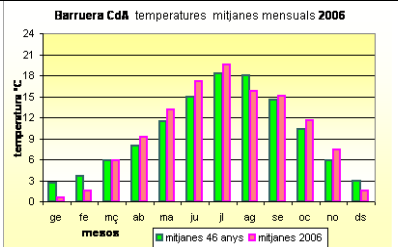
<p>Simetria axial Punts homòlegs</p>		<p>Els triangles són simètrics respecte a l'eix de simetria Els punts A i A' són equidistants respecte a l'eix Es diuen homòlegs</p>
<p>Simetria central respecte a un punt Punts homòlegs</p>		<p>Els triangles són simètrics respecte al punt O Els punts A i A' són equidistants respecte al punt O Es diuen homòlegs</p>
<p>Rotació o gir</p>	<p>Rotació de 30° Rotació de 90° Rotació de 180° Rotació de 270° </p>	<p>Una rotació o gir de n° graus és el moviment d'una figura que conserva les distàncies i la orientació</p>
<p>Translació</p>		<p>Una translació és el moviment d'una figura on tots els seus elements experimenten el mateix desplaçament</p>
<p>Mosaics i sanefes</p>		

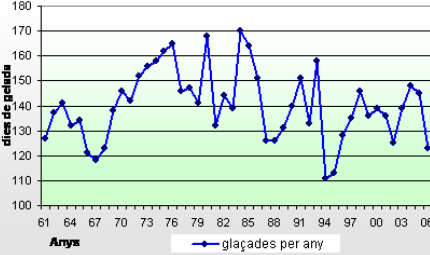

TEMA 24. GRÀFICS

Bàsic 1r Cicle 2n cicle

Gràfic	<p>Evolució dels usuaris del Bicing de Barcelona</p> <p>Un gràfic és una representació de dades mitjançant punts, línies o símbols</p>	
Representació gràfica	<p>Representar gràficament o fer la representació gràfica és expressar amb un gràfic els aspectes o fenòmens a estudiar</p>	
Gràfic d'una funció	 $f(x) = x^2 - 4$	<p>El gràfic d'una funció és el gràfic més comú i pot estar format per punts i línies planes o corbes</p>
Gràfic continu		<p>Un gràfic és continu quan el podem dibuixar sense aixecar el llapis del paper</p>
Gràfic discontinu		<p>Un gràfic és discontinu quan no el podem dibuixar sense aixecar el llapis del paper</p>

Gràfic creixent		Un gràfic és creixent si puja quan avança cap a la dreta
Gràfic decreixent		Un gràfic és decreixent si baixa quan avança cap a la dreta
Punt mínim		El punt mínim d'un gràfic és el punt amb coordenada y més petita
Punt màxim		El punt màxim d'un gràfic és el punt amb coordenada y més gran
Gràfic periòdic		Un gràfic és periòdic quan es repeteix la mateixa forma de manera il·limitada
Diagrama	En estadística normalment els gràfics es diuen diagrames . N'hi ha de diferents tipus.	
Diagrama de barres		Un diagrama de barres és un gràfic format per barres o columnes amb una determinada alçada

<p>Diagrama de línies poligonals</p>	<p>Sequència de les glaçades per any 1961 - 2006</p> 	<p>Un diagrama de línies poligonals és un gràfic format per punts a determinada alçada i segments que els uneixen</p>
<p>Diagrama de sectors circulars</p>	<p>DEPORTE MÁS PRACTICADO</p> 	<p>Un diagrama de sectors circulars és un gràfic format per porcions que completan un cercle</p>

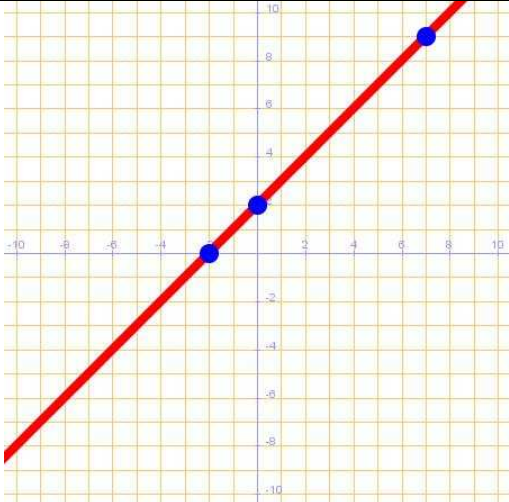
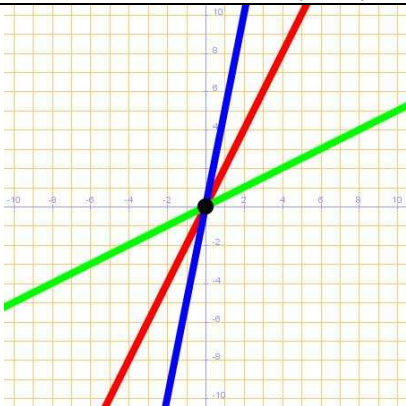

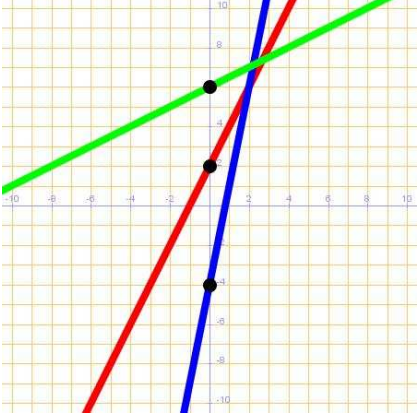
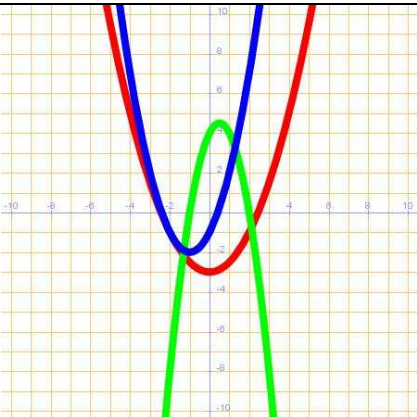
TEMA 25. FUNCIONS

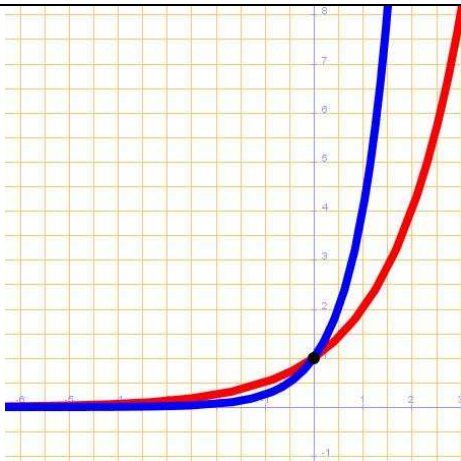
Bàsic 1r Cicle 2n cicle

Magnitud	Una magnitud és una entitat a la qual és possible assignar-li una mesura <i>La longitud, la massa, la velocitat, el temps, la força... són exemples de magnituds</i>
Relació	Relacionar dues magnituds és trobar alguna relació entre elles, és a dir, alguna regla o norma o lligam que les connecti en una situació concreta
Funció	Una funció és una relació o correspondència establerta entre dues magnituds <i>El canvi de temperatura durant les hores d'un dia</i> <i>El preu de la gasolina durant els dies d'un mes</i>
Variable	A cada una de les dues magnituds de la funció se li diu variable . Per exemple, <i>el temps (l'hora del dia) i els graus centígrads (la temperatura) són variables i també ho són,</i> <i>els euros (el preu de la gasolina) i els nombres naturals fins al 30 (els dies d'un mes)</i>
Variar en funció de..	La temperatura varia en funció de l'hora del dia <i>(és a dir, la temperatura depèn de l'hora del dia)</i> El preu de la gasolina varia en funció del dia <i>(és a dir, el preu depèn del dia del mes)</i>
Variable dependent i independent	La variable dependent depèn de la variable independent . En aquests exemples: <i>l'hora del dia és la variable independent i</i> <i>la temperatura és la variable dependent;</i> <i>i al segon exemple, el dia del mes és la variable independent i el preu és la variable dependent</i>

Taula de valors	<p>Podem fer la taula de valors de la funció de la temperatura al llarg d'un dia</p> <table><tr><td>Hores del dia Variable independent</td><td>8:00h</td><td>12:00h</td><td>16:00h</td><td>20:00h</td><td>24:00h</td></tr><tr><td>Temperatura (° C) Variable dependent</td><td>6 °C</td><td>17 °C</td><td>19 °C</td><td>13 °C</td><td>9 °C</td></tr></table>	Hores del dia Variable independent	8:00h	12:00h	16:00h	20:00h	24:00h	Temperatura (° C) Variable dependent	6 °C	17 °C	19 °C	13 °C	9 °C
Hores del dia Variable independent	8:00h	12:00h	16:00h	20:00h	24:00h								
Temperatura (° C) Variable dependent	6 °C	17 °C	19 °C	13 °C	9 °C								
Expressió analítica	<p>De vegades les funcions admeten una expressió analítica, que relacionen les variables.</p> <p>$y = f(x) = 3 \cdot x$ és l'expressió analítica de la funció que calcula el triple d'un nombre qualsevol</p> <p>$y = f(x) = x + 4$ és l'expressió analítica de la funció que suma 4 a un nombre qualsevol</p> <p>x és la variable independent i y la dependent</p>												
Generar Introduir Sortir	<p>A partir de la variable x es genera la variable y, com si la funció fos una màquina generadora.</p> <p>$y = f(x) = x + 2$</p> <p>S'introdueix el nombre 7 i en surt el nombre 9</p>												
Imatge	Si $y = f(x) = x + 2$ la imatge del 7 és el 9												
Antimatge	Si $y = f(x) = x + 2$ l'antimatge del 9 és el 7												
Gràfic d'una funció	Si $y = f(x) = x + 2$ el gràfic de la funció és												

	
Punts d'un gràfic	El gràfic de la funció $y = f(x) = x + 2$ passa pel punts $(0,2)$, $(-2,0)$ i $(7,9)$
Funció lineal Pendent	Una funció lineal o de proporcionalitat directa és del tipus $y = f(x) = a \cdot x$ on el paràmetre a és un nombre real, i és el pendent de la recta <i>Totes les funcions lineals són rectes que passen per l'origen de coordenades $O(0,0)$</i>
Gràfics de les funcions lineals	 <p>$f(x) = 5x$ $g(x) = 2x$ $h(x) = 0,5x$</p>
Funció afí Punt de tall	Una funció afí és del tipus $y = f(x) = a \cdot x + b$ on els paràmetres a i b són nombres reals, a és el pendent de la recta que passa pel punt $(0,b)$, el punt de tall amb l'eix d'ordenades OY

<p>Gràfics de les funcions afins</p>	 <p>$f(x) = 5x-4$ $g(x) = 2x+2$ $h(x) = 0,5x+0,6$</p>
<p>Funció de segon grau</p>	<p>Una funció quadràtica o de segon grau és del tipus $y = f(x) = a \cdot x^2 + b \cdot x + c$ on els paràmetres a, b i c són nombres reals</p>
<p>Gràfics de les funcions quadràtiques</p>	 <p>$f(x) = x^2+2x-1$ $g(x) = 0,5x^2-3$ $h(x) = -2x^2+2x+4$</p>
<p>Vèrtex d'una funció quadràtica</p>	<p>El vèrtex d'una funció quadràtica es troba a partir de la coordenada x que ve donada per la fórmula $x_v = -\frac{b}{2a}$ La funció quadràtica $f(x) = x^2+2x-1$ té el vèrtex al punt de coordenada $x = -1$. És el punt $(-1,-1)$</p>
<p>Punts de tall amb els eixos</p>	<p>Els punts de talls amb l'eix d'abscisses OX són els punts de coordenada $y=0$ (n'hi pot haver un, dos o cap) El punt de tall amb l'eix d'ordenades OY és el punt de coordenada $x=0$ (sempre n'hi haurà un)</p>

	<p><i>Els punts de tall de la funció quadràtica</i> $h(x) = -2x^2 + 2x + 4$ són $(-1,0)$, $(2,0)$ i $(0,4)$</p>
<p>Funció exponencial</p>	<p>Una funció exponencial és del tipus $y = f(x) = a^x$ on el paràmetre a és un nombre real <i>Totes les funcions exponencials passen pel punt</i> $(0,1)$</p>
<p>Gràfics de les funcions exponencials</p>	 <p>$f(x) = 4^x$ $g(x) = 2^x$</p>
<p>Infinit</p>	<p>La funció exponencial tendeix a l'infinit</p>

TEMA 26. EQUACIONS

Basic
1r Cicle
2n cicle

Expressió matemàtica	Una expressió matemàtica és una paraula o cadena de caràcters amb sentit matemàtic $3 + 4^2 - (8 \div 2)$ $a^2 - b^2$ $2 \cdot x + 4$ <i>són 3 exemples d'expressions matemàtiques</i>
Nombres en una expressió matemàtica	Les expressions matemàtiques poden contenir nombres naturals, enters, racionals o reals... $3 + 4^2 - (8 \div 2)$ $\frac{2}{3} + (-4)^2 - (\sqrt{9} \div 2)$
Paràmetres	Les expressions matemàtiques poden contenir paràmetres , que són nombres o quantitats que coneixem <i>Sovint són les primeres lletres de l'alfabet</i> $a^2 - b^2$ $a^2 - c \cdot b$ $c^3 - a - b$
Incògnites	Les expressions matemàtiques poden contenir incògnites que són nombres o quantitats que no coneixem i que sovint haurem de trobar <i>Sovint són les últimes lletres de l'alfabet</i> $2 \cdot x + 4$ $3 \cdot x + y$ $y \cdot x + z$
Valor d'una expressió matemàtica numèrica	Una expressió matemàtica numèrica (que contingui només nombres) té associat un valor $2 + 8 - \sqrt{9}$ té valor 7 $3^2 + 10^0$ té valor 10
Signe igual =	El signe igual de vegades ens serveix per separar expressions matemàtiques $3 + 5 = \sqrt{49} + 1$ $2 \cdot x + 6 = 16$
Igualtat numèrica	Una igualtat numèrica és la unió de dues expressions matemàtiques numèriques amb un mateix valor separades pel signe igual

	$3 + 8 = \sqrt{100} + 1$ $2^2 + 4 = \sqrt{81} - 1$ <i>són dos exemples d'igualtats numèriques</i>
Identitat	<p>Una identitat és la unió de dues expressions matemàtiques separades pel signe igual que, per a qualsevol valor dels paràmetres i de les incògnites, resulta una igualtat numèrica</p> <p><i>L'expressió $2 \cdot (a + b) = 2 \cdot a + 2 \cdot b$ és una identitat perquè resulta una igualtat numèrica per a qualsevol valor d' a i de b</i></p> <p><i>L'expressió $3 \cdot x + 1 = 2 \cdot x + x + 1$ és una identitat perquè resulta una igualtat numèrica per a qualsevol valor d' x</i></p>
Equació	<p>Una equació és la unió de dues expressions matemàtiques separades pel signe igual on hi apareix alguna incògnita</p> <p>$3 \cdot x + 10 = 5 \cdot x$ $3 \cdot x + y = 2 \cdot x - y$ <i>són dos exemples d'equacions</i></p>
Àlgebra	<p>L'àlgebra és la part de les matemàtiques que estudia les operacions bàsiques i les equacions</p>
Termes d'una equació	<p>Una equació té dos termes, un a l'esquerra i una altra a la dreta</p> <p><i>A l'equació $3 \cdot x + 10 = 5 \cdot x$</i> <i>$3 \cdot x + 10$ és el terme de l'esquerra i</i> <i>$5 \cdot x$ és el terme de la dreta</i></p>
Incògnita d'una equació	<p>Una equació pot tenir una incògnita (la x), dues (la x i la y) o tres (x, y i z) incògnites</p> <p><i>Són els valors que no coneixem i volem trobar</i></p> <p><i>$3 \cdot x + 10 = 5 \cdot x$ té una incògnita, la x</i> <i>$3 \cdot x + y = 2 \cdot x - y$ té 2 incògnites, x i y</i></p>
Solució d'una equació d'una incògnita	<p>La solució d'una equació és el valor que ha de prendre la x per tal que l'equació esdevingui una igualtat numèrica</p>

	$3 \cdot x + 10 = 5 \cdot x$ té com a solució $x = 5$ perquè es compleix que $3 \cdot 5 + 10 = 5 \cdot 5$
Solucionar una equació	Solucionar una equació és trobar la solució Troba la solució de l'equació $x + 70 = 2 \cdot x$
Equacions equivalents	Dues equacions són equivalents si tenen exactament les mateixes solucions $4 \cdot x - 3 = 5 \cdot x$ i $x - 7 = -10$ són equacions equivalents perquè tenen com a solució $x = -3$
Simplificar una equació	Simplificar un equació és trobar una equació equivalent d'expressions matemàtiques més senzilles Si simplifiquem l'equació $4 \cdot x + 10 \cdot x = 28$ obtenim l'equació simplificada $14 \cdot x = 28$
Aïllar la x	Aïllar la x d'una equació es trobar una equació equivalent, amb la x com a únic element del terme de l'esquerra Si aïllem la x de $14 \cdot x = 28$ obtenim $x = \frac{28}{14}$
Substituir	Substituir és canviar un element per un altre Normalment es substitueixen els paràmetres o les incògnites per nombres Si substituïm la a per 3 i la b per 2 obtenim que l'expressió $a^2 - b^2$ té valor 5
Verificar	Verificar és comprovar que és cert Podem verificar que l'expressió $2^2 + 4 = \sqrt{81} - 1$ és una igualtat numèrica fent les operacions
Comprovar la solució	Comprovar la solució d'una equació és substituir la solució per la x per verificar que tenim una igualtat numèrica Comprovem que $x = 2$ és solució de $8 \cdot x - 6 = 5 \cdot x$ tot fent $8 \cdot 2 - 6 = 5 \cdot 2$

Equació de 1r grau	Una equació és de 1r grau si totes les incògnites (la x i la y...) estan elevades a 1 $5 \cdot x + 4 = 3 \cdot x$ és una equació de 1r grau
Equació de 2n grau	Una equació és de 2n grau si alguna de les incògnites està elevada a 2 $5 \cdot x^2 + 4 = 3 \cdot x$ és una equació de 2n grau
Equació general d'una equació de 2n grau	Una equació de 2n grau està en forma general si es pot escriure de la forma $a \cdot x^2 + b \cdot x + c = 0$ L'equació $7 \cdot x^2 + 3 \cdot x - 2 = 0$ està en forma general amb $a = 7$, $b = 3$ i $c = -2$
Fórmula de les solució d'una equació de 2n grau	La fórmula per resoldre les equacions generals de 2n grau és $x = \frac{-b \pm \sqrt{b^2 - 4 \cdot a \cdot c}}{2 \cdot a}$

TEMA 27. SISTEMES D'EQUACIONS I INEQUACIONS

Bàsic 1r Cicle 2n cicle

Sistema d'equacions	<p>Un sistema d'equacions és un conjunt de dos o més equacions delimitades per una gran clau</p> $\begin{cases} 3 \cdot x + 4 \cdot y + z = 2 \\ 4 \cdot x = z + y \\ y - 2 \cdot z = 2 \cdot x \end{cases} \quad \text{és un sistema d'equacions}$
Sistema de 2 equacions de 1r grau i de 2 incògnites	<p>Un sistema d'equacions és un sistema de dues equacions de 1r grau i amb dues incògnites si és de la forma</p> $\begin{cases} a_1 \cdot x + b_1 \cdot y = c_1 \\ a_2 \cdot x + b_2 \cdot y = c_2 \end{cases}$
Mètodes de resolució de sistemes	<p>Els tres mètodes per resoldre aquests sistemes d'equacions de dues equacions de 1r grau i amb 2 incògnites són el mètode de <i>reducció</i>, el <i>d'igualació</i> i el de <i>substitució</i></p>
Solució d'un sistema d'equacions	<p>Una solució a un sistema d'equacions de la forma $\begin{cases} a_1 \cdot x + b_1 \cdot y = c_1 \\ a_2 \cdot x + b_2 \cdot y = c_2 \end{cases}$ és el conjunt de dos nombres (x, y) que substituïts en les equacions les converteixen en igualtats numèriques</p> <p><i>El sistema $\begin{cases} 2 \cdot x + 3 \cdot y = 16 \\ 7 \cdot x + 2 \cdot y = 39 \end{cases}$ té com a solució els nombres $x=5$ i $y=2$</i></p>
Inequació	<p>Una inequació és la unió de dues expressions matemàtiques amb alguna incògnita, separades per una desigualtat</p> $\begin{array}{ll} 2 \cdot x + 3 < 5 & 2 - 3 \cdot x > 2 \cdot x \\ x - 2 \leq 15 - x & 5 \cdot x - 1 \geq x \end{array}$

	<i>són exemples d'inequacions</i>
Intervals oberts	Un interval obert (a, b) de la recta real és el conjunt nombres reals x que compleixen $a < x < b$ $(3, 5)$ és un interval obert
Intervals tancats	Un interval tancat $[a, b]$ de la recta real és el conjunt nombres reals x que compleixen $a \leq x \leq b$ $[4, 6]$ és un interval tancat
Intervals semioberts o semitancats	L' interval $(a, b]$ és semiobert a l'esquerra o semitancat a la dreta i està format pel conjunt de nombres reals x que compleixen $a < x \leq b$ $(7, 10]$ és un interval semiobert a l'esquerra L' interval $[a, b)$ és semitancat a l'esquerra o semiobert a la dreta i està format pel conjunt de nombres reals x que compleixen $a \leq x < b$ $[2, 5)$ és un interval semiobert a l'esquerra
Intervals infinits	L' interval infinit per l'esquerra és de la forma $(-\infty, b]$ o de la forma $(-\infty, b)$ L' interval infinit per la dreta és de la forma $[a, \infty)$ o de la forma (a, ∞)
Solució d'una inequació	La solució d'una inequació de 1r grau i d'una incògnita és l'interval de la recta real tal que tots els punts de l'interval compleixen la desigualtat numèrica La solució de la inequació $2 \cdot x + 3 < 5$ és l'interval

TEMA 28. POLINOMIS

Bàsic 1r Cicle 2n cicle

Expressió algebraica	<p>Una expressió algebraica és una expressió amb nombres i lletres amb sentit matemàtic. A les expressions algebraiques hi poden aparèixer sumes, restes, multiplicacions i potències.</p> <p><i>L'expressió algebraica per a calcular l'àrea d'una habitació és $x \cdot y$</i></p> <p><i>L'expressió algebraica per a calcular el perímetre d'una habitació és $2 \cdot x + 2 \cdot y$</i></p>
Variables	<p>Les variables són les lletres de les expressions algebraiques</p> <p><i>L'expressió $4 \cdot x + y$ té dues variables</i></p> <p><i>L'expressió $7 \cdot x + 5 \cdot y - z$ té tres variables</i></p>
Valor numèric d'una expressió algebraica	<p>Les variables es poden substituir per nombres per obtenir el seu valor numèric</p> <p><i>El valor numèric de l'expressió $4 \cdot x + y$ per a $x = 3$ i $y = 2$ és $4 \cdot 3 + 2 = 10$</i></p>
Monomis	<p>Un monomi és una expressió algebraica formada per variables i nombres amb les operacions de multiplicació i potència</p> <p><i>$3 \cdot x^2$ $x \cdot y$ i $4 \cdot x \cdot y^2$ són tres monomis</i></p>
Coeficient d'un monomi	<p>El coeficient d'un monomi és el nombre que multiplica les variables</p> <p><i>$3 \cdot x^2$ té coeficient 3</i></p> <p><i>$x \cdot y$ té coeficient 1</i></p> <p><i>$4 \cdot x \cdot y^2$ té coeficient 4</i></p>
Grau d'un monomi	<p>El grau d'un monomi és la suma dels exponents de les seves variables</p>

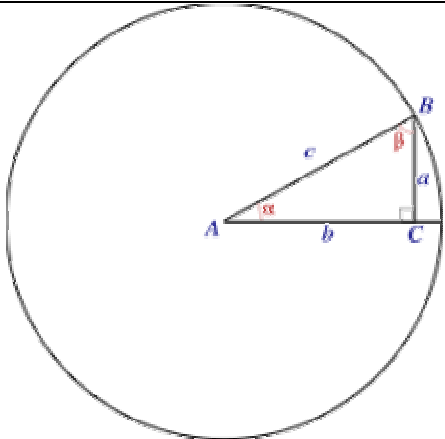
	$3 \cdot x^2$ té grau 2 $x \cdot y$ té grau 2 $4 \cdot x \cdot y^2$ té grau 3
Monomis semblants	Dos monomis són semblants quan tenen les mateixes variables elevades a les mateixes potències, és a dir, només canvia el coeficient <i>Els monomis $6 \cdot x^2 \cdot y$ i $4 \cdot x^2 \cdot y$ són semblants</i>
Suma de monomis	Només es poden sumar els monomis que siguin semblants tot sumant els seus coeficients <i>Per exemple</i> $6 \cdot x^2 \cdot y + 4 \cdot x^2 \cdot y = 10 \cdot x^2 \cdot y$
Resta de monomis	Només es poden restar els monomis que siguin semblants tot restant els seus coeficients <i>Per exemple $6 \cdot x^2 \cdot y - 4 \cdot x^2 \cdot y = 2 \cdot x^2 \cdot y$</i>
Multiplicació de monomis	Per multiplicar dos monomis hem de multiplicar els seus coeficients i sumar els exponents de cada una de les variables <i>Per exemple $6 \cdot x \cdot y^2 \cdot 2 \cdot x \cdot y = 12 \cdot x^2 \cdot y^3$</i>
Divisió de monomis	Per dividir dos monomis hem de dividir els seus coeficients i restar els exponents de cada una de les variables <i>Per exemple</i> $6 \cdot x \cdot y^2 \div 2 \cdot x \cdot y = 3 \cdot x^0 y^1 = 3 \cdot y$
Binomis	Un binomi és la suma o la resta de dos monomis $4 \cdot x \cdot y - x^2$ és un binomi
Trinomis	Un trinomi és la suma o la resta de tres monomis $4 \cdot x \cdot y - x^2 + x$ és un trinomi
Polinomis	Un polinomi és la suma o la resta de dos, tres o més monomis amb una sola variable $2 \cdot x^3 - 5 \cdot x^2 - 3 \cdot x + 1$ és un polinomi

Grau d'un polinomi	<p>El grau d'un polinomi és l'exponent del monomi de grau més alt</p> <p><i>El polinomi $2 \cdot x^3 - 5 \cdot x^2 - 3 \cdot x + 1$ és de grau 3</i></p> <p><i>El polinomi $x^3 - 5 \cdot x^4 - 3 \cdot x + 1$ és de grau 4</i></p>
Operacions amb polinomis	<p>Els polinomis es poden sumar, restar, multiplicar i dividir</p> <p>$P(x) = 6 \cdot x^3 + 2 \cdot x$ i $Q(x) = x + 1$ són 2 polinomis</p>
Suma de polinomis	<p>Els podem sumar:</p> <p>$P(x) + Q(x) = 6 \cdot x^3 + 3 \cdot x + 1$</p>
Resta de polinomis	<p>Els podem restar:</p> <p>$P(x) - Q(x) = 6 \cdot x^3 + x - 1$</p>
Multiplicació de polinomis	<p>Els podem multiplicar:</p> <p>$P(x) \cdot Q(x) = 6 \cdot x^4 + 6 \cdot x^3 + 2 \cdot x^2 + 2 \cdot x$</p>
Divisió de polinomis	<p>Siguin $P(x) = x^3 + 2 \cdot x^2 - x - 2$ i $Q(x) = x + 1$ són 2 polinomis. Els podem dividir:</p> <p>$P(x) \div Q(x) = x^2 + x - 2$</p>
Regla de Ruffini	<p>La regla de Ruffini serveix per dividir un polinomi $P(x)$ qualsevol entre un polinomi $Q(x)$ de la forma $Q(x) = x + a$, com l'exemple anterior</p>
Teorema del valor numèric	<p>Donats un polinomi qualsevol $P(x)$ i $Q(x) = x + a$, es compleix que el residu de dividir $P(x)$ entre $Q(x)$ és igual al valor numèric de $P(x)$ en $x = -a$</p> <p><i>A l'exemple anterior es compleix que</i></p> <p>$P(-1) = (-1)^3 + 2 \cdot (-1)^2 - (-1) - 2 = 0$, és a dir, que la divisió és exacta</p>
Factorització de polinomis	<p>Factoritzar un polinomi és trobar expressar-lo com a una multiplicació de polinomis de grau 1</p> <p>$P(x) = x^3 + 2 \cdot x^2 - x - 2 = (x + 1) \cdot (x - 1) \cdot (x + 2)$</p>

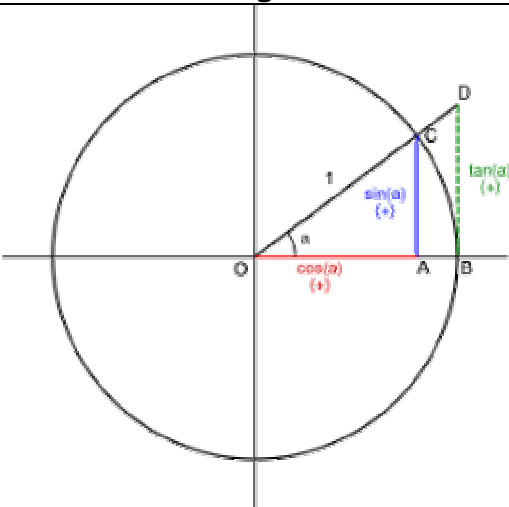
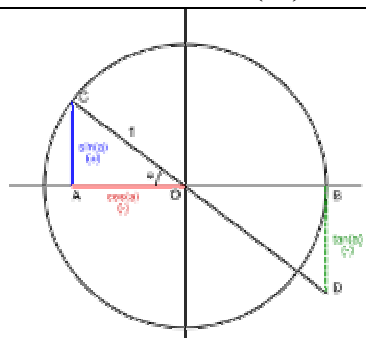
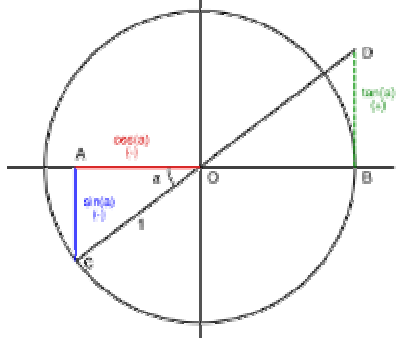
Igualtats notables	<p>Les tres igualtats notables són:</p> $(a + b)^2 = a^2 + 2 \cdot a \cdot b + b^2$ $(a - b)^2 = a^2 - 2 \cdot a \cdot b + b^2$ $(a + b) \cdot (a - b) = a^2 - b^2$
-------------------------------	---

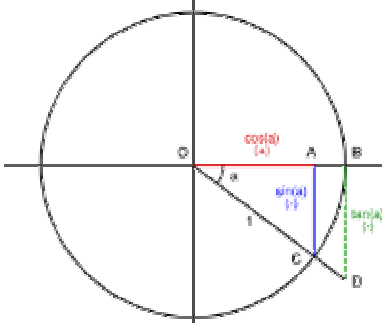
TEMA 29. TRIGONOMETRIA

Bàsic 1r Cicle 2n cicle

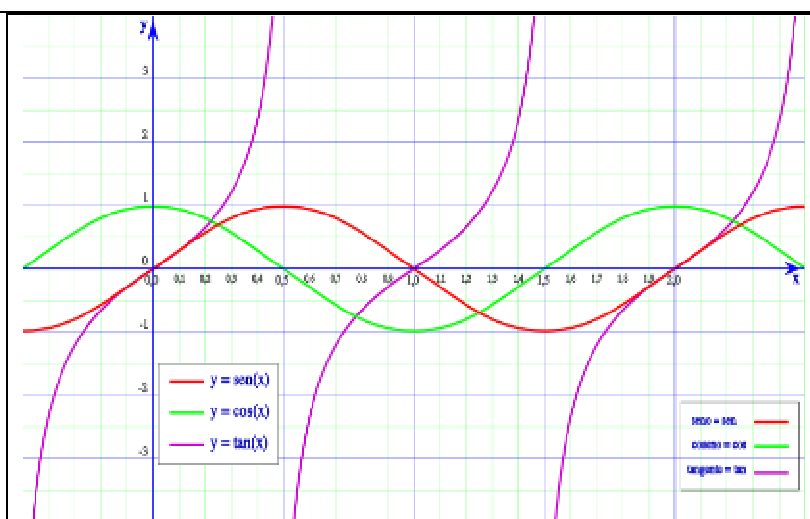
Triangle rectangle		Un triangle rectangle és un triangle amb un angle recte A la figura el triangle ∇ABC té angle recte $\perp C$
Angles Alfa i beta	$\alpha + \beta = 90^\circ$	Els angles α i β són complementaris
Hipotenusa Catets major i menor	La hipotenusa és el costat c d'extrems A i B El catet major és el costat b d'extrems A i C El catet menor és el costat a d'extrems C i B	
Sinus d'un angle agut	$\begin{aligned} \sin(\alpha) &= \frac{a}{c} \\ \sin(\beta) &= \frac{b}{c} \end{aligned}$	El sinus d'un angle és la raó entre el catet oposat i la hipotenusa
Cosinus d'un angle agut	$\begin{aligned} \cos(\alpha) &= \frac{b}{c} \\ \cos(\beta) &= \frac{a}{c} \end{aligned}$	El cosinus d'un angle és la raó entre el catet adjacent i la hipotenusa
Tangent d'un angle agut	$\tan(\alpha) = \frac{a}{b}$	La tangent d'un angle és la raó entre el catet oposat i el catet

	$\tan(\beta) = \frac{b}{a}$	adjacent
Raons trigonomètriques	Les raons trigonomètriques d'un angle són el sinus, el cosinus i la tangent	
Representació gràfica de les raons trigonomètriques a la circumferència de radi 1		
Propietat fonamental	Per a qualsevol angle α es compleix que el sinus al quadrat més el cosinus al quadrat val 1 $\sin^2(\alpha) + \cos^2(\alpha) = 1$	
Signes de les raons trigonomètriques d'un angle del segon quadrant		sinus + cosinus - tangent -
Signes de les raons trigonomètriques d'un angle del tercer quadrant		sinus - cosinus - tangent +

Signes de les raons trigonomètriques d'un angle del quart quadrant				sinus - cosinus + tangent -	
Exemples amb graus i radians	Graus	Radiants	Sinus	Cosinus	Tangent
	0°	0	0	1	0
	30°	$\frac{\pi}{6}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{\sqrt{3}}{2}$	$\frac{\sqrt{3}}{3}$
	45°	$\frac{\pi}{4}$	$\frac{\sqrt{2}}{2}$	$\frac{\sqrt{2}}{2}$	1
	90°	$\frac{\pi}{2}$	1	0	∞
	135°	$\frac{3 \cdot \pi}{4}$	$\frac{\sqrt{2}}{2}$	$-\frac{\sqrt{2}}{2}$	-1
	180°	π	0	-1	0
	225°	$\frac{5 \cdot \pi}{4}$	$-\frac{\sqrt{2}}{2}$	$-\frac{\sqrt{2}}{2}$	1
	270°	$\frac{3 \cdot \pi}{2}$	-1	0	∞
	315°	$\frac{7 \cdot \pi}{4}$	$-\frac{\sqrt{2}}{2}$	$\frac{\sqrt{2}}{2}$	-1
	360°	$2 \cdot \pi$	0	1	0

Gràfica de les
funcions
trigonomètriques

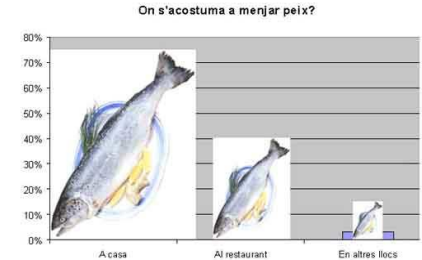

TEMA 30. ESTADÍSTICA

Bàsic 1r Cicle 2n cicle

Estadística Recerca o estudi	L' estadística és la branca de les matemàtiques que fem servir per fer recerques o estudis sobre aspectes o fenòmens observables recollint, organitzant i estudiant dades <i>Els hàbits alimentaris, de son, de treball...</i>
Interpretació de dades	Per recollir les dades fem servir un formulari de recollida de dades, enquestes o qüestionaris L'estadística ens ajudarà a interpretar aquestes dades
Població Mostra Individu	La població o univers és el conjunt sobre el qual fem les observacions La mostra és un subconjunt de la població Un individu és la unitat estadística que pertany a la població
Valor numèric o modal	Els fenòmens observables a estudiar dels individus de la població poden prendre valors numèrics o valors modals
Atribut	Els atributs prenen valors modals i descriuen qualitats dels individus de la població <i>La professió, marca de cotxe, DNI...</i>
Variable quantitativa discreta	Les variables quantitatives discretes prenen valors numèrics enters i representen el nombre de cops que té lloc un esdeveniment <i>El nombre de germans, el ritme cardíac...</i>
Variable quantitativa contínua	Les variables quantitatives contínues prenen valors numèrics dins un interval i representen nombres reals <i>Els temps en fer 100 m, el pes d'una persona...</i>
Exemple de variable	<i>Estudiem el pes dels alumnes d'un classe, en kg</i> 45, 54, 63, 56, 67, 49, 53, 42, 53, 61,

<i>estadística</i>	52, 57, 62, 56, 55, 46, 65, 68, 53, 59.
Dades agrupades	De vegades tenim moltes dades i és convenient fer grups per agrupar -les
Intervals de classe	Els interval·ls de classe són els interval·ls en què es poden agrupar les dades <i>Exemple:</i> $[40,45)$, $[45, 50)$, $[55,60)$, $[60,65)$, $[65,70)$.
Marca de la classe	La marca de la classe és el punt mig de l'interval <i>Exemple: la marca de $[40, 45)$ és 42,5 kg</i>
Nombre total d'individus	N és el nombre total d'individus a la mostra <i>Exemple: $N = 20$ alumnes</i>
Nombre de valors diferents o d'interval·ls	k és el nombre de valors diferents que prenen els individus o, si hem fet interval·ls, el nombre d'interval·ls <i>Exemple: $k = 5$ perquè hem fet 5 interval·ls</i> $I_1 = [40,45)$, $I_2 = [45, 50)$, $I_3 = [55,60)$, $I_4 = [60,65)$, $I_5 = [65,70)$
Rang	El rang és l'amplitud dels valors de la mostra <i>Exemple: el rang és $68 - 45 = 23$</i>
Freqüència absoluta	La freqüència absoluta és el nombre de vegades que es repeteix un valor o un interval (si hem fet interval·ls) n_i vol dir que el valor o interval que ocupa la posició i es repeteix n vegades (el subíndex i pot variar de 1 fins a k) <i>Exemple: $n_2 = 3$ perquè dins l'interval $[45, 50)$ hi tenim 45, 49 i 46</i>
Freqüència relativa	La freqüència relativa és la relació existent entre la freqüència absoluta i el total d'individus N

	$f_i = \frac{n_i}{N}$ <p>vol dir que el valor o interval que ocupa la posició i té freqüència relativa f_i Exemple: $f_2 = 3/20 = 0,15$</p>
Tant per cent %	La freqüència relativa la podem expressar en tant per cent tot multiplicant per 100
Freqüència absoluta acumulada	La freqüència absoluta acumulada d'un valor o interval donat és la suma de freqüències absolutes fins aquest valor o interval donat N_i vol dir la freqüència absoluta acumulada del valor o interval que ocupa la posició i Exemple: $N_2 = n_1 + n_2 = 1 + 3 = 4$
Freqüència relativa acumulada	La freqüència relativa acumulada d'un valor o interval donat és la suma de freqüències relatives fins aquest valor o interval donat F_i vol dir la freqüència relativa acumulada del valor o interval que ocupa la posició i Exemple: $F_2 = f_1 + f_2 = 0,05 + 0,15 = 0,20$
Mitjana	La mitjana és el resultat de dividir la suma tots els valors dels individus o sèries estadística entre N , el nombre d'individus Exemple: $(45 + 54 + 63 + 56 + 67 + 49 + 53 + 42 + 53 + 61 + 52 + 57 + 62 + 56 + 55 + 46 + 65 + 68 + 53 + 59) / 20 = 1116 / 20 = 55,8$
Més freqüent	El valor més freqüent és el més comú, el que es repeteix més vegades
Moda	La moda Mo és el valor més freqüent de la sèrie estadística o conjunt de valors dels individus. Exemple: $Mo = 3$ perquè 53 kg es repeteix 3 vegades
Mediana	La mediana Me és el valor de l'individu central

	<p>de la sèrie estadística, ordenada en sentit creixent (si N és parell, es fa la mitjana aritmètica dels dos individus centrals)</p> <p><i>Exemple:</i></p> <p><i>Me = 55,5 kg perquè la sèrie ordenada és</i> <i>42, 45, 46, 49, 52, 53, 53, 53, 54, 55,</i> <i>56, 56, 57, 59, 61, 62, 63, 65, 67, 68</i></p>
Pictograma	<div> <p>On s'acostuma a menjar peix?</p> <p>80% 70% 60% 50% 40% 30% 20% 10% 0%</p> <p>A casa Al restaurant En altres llocs</p> </div> <p>Un pictograma és un gràfic format per símbols o dibuixos amb alçades o àrees determinades</p>
Histograma	<div> </div> <p>Un pictograma és un gràfic format per columnes amb àrees proporcionals determinades</p>

TEMA 31. COMBINATÒRIA

Bàsic 1r Cicle 2n cicle

Repetir Repetició	Repetir o fer una repetició és fer de nou una cosa, per segon cop, tercer cop...	
Ordre	Unes accions estan en ordre quan n'hi ha una que és la primera, una altra que és la segona...	
Extreure Extrets	Extreure o fer una extracció és treure d'una posició fixa <i>M'han extret el queixal que em feia mal</i>	
Signe factorial !	El signe factorial ! indica una multiplicació successiva decreixent fins al factor 1 $5! = 5 \cdot 4 \cdot 3 \cdot 2 \cdot 1 = 120$ $7! = 7 \cdot 6 \cdot 5 \cdot 4 \cdot 3 \cdot 2 \cdot 1 = 5040$ $0! = 1 \text{ (per definició)}$	
Permutacions	Calcular el nombre de permutacions d'un conjunt de 5 objectes és calcular de quantes maneres es poden ordenar <i>Solució: $5 \cdot 4 \cdot 3 \cdot 2 \cdot 1 = 120$</i>	
Fórmula de les permutacions	$P_m = m!$	És la fórmula del nombre de permutacions per a un conjunt de m objectes
Variacions amb repetició	Calcular el nombre de variacions d'un conjunt de 5 objectes fent 3 extraccions i podent repetir els objectes extrets amb anterioritat, és calcular quants resultats diferents hi ha <i>Solució: $5 \cdot 5 \cdot 5 = 5^3 = 125$</i>	
Fórmula de les variacions amb repetició	$VR_{m,n} = m^n$	És la fórmula del nombre de variacions amb repetició per a un conjunt de m objectes i n extraccions

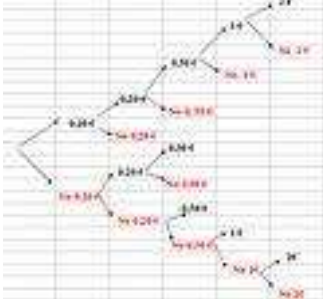
Variacions sense repetició	<p>Calcular el nombre de variacions d'un conjunt de 5 objectes fent 3 extraccions i sense poder repetir els objectes extrets amb anterioritat, és calcular quants resultats diferents hi ha</p> <p><i>Solució:</i> $5 \cdot 4 \cdot 3 = \frac{5!}{(5-3)!} = 60$</p>	
Fórmula de les variacions sense repetició	$V_{m,n} = \frac{m!}{(m-n)!}$	<p>És la fórmula del nombre de variacions sense repetició per a un conjunt de m objectes i n extraccions</p>
Combinacions (no importa l'ordre)	<p>Calcular el nombre de combinacions d'un conjunt de 5 objectes fent 3 extraccions, sense poder repetir els objectes extrets amb anterioritat, i a més, no important l'ordre en els extraccions, és calcular quants resultats diferents hi ha</p> <p><i>Solució:</i> $\frac{5 \cdot 4 \cdot 3}{3 \cdot 2} = \frac{5!}{(5-3)! \cdot 3!} = 10$</p>	
Fórmula de les combinacions	$C_{m,n} = \frac{m!}{(m-n)! \cdot n!}$	<p>És la fórmula del nombre de combinacions per a un conjunt de m objectes i n extraccions</p>
Notació de les combinacions	<p>Normalment s'escriu $C_{m,n} = \binom{m}{n} = \frac{m!}{(m-n)! \cdot n!}$</p>	

TEMA 32. PROBABILITAT

Bàsic 1r Cicle 2n cicle

Atzar Aleatori	Un fenomen és atribuïble a l' atzar quan no és previsible o no sabem les causes Escollir un nombre aleatòriament , és escollir un nombre a l'atzar
Segur Possible Impossible	És segur que demà sortirà el sol i es farà de dia És possible que demà plogui Un fet és impossible quan no és possible
No ... gens, poc, molt probable Improbable	No és gens probable que em toqui la loteria És poc probable que em toqui el reintegrament És molt probable que perdi els diners apostats Alguna cosa és improbable quan és poc probable
Poques, moltes possibilitats	Tenir poques possibilitats és ser poc probable Tenir moltes possibilitats és ser molt probable
Probabilitats iguals, del 50%, diferents	Al llençar una moneda a l'aire, les probabilitats de sortir cara i de sortir creu són iguals . En ambdós casos són del 50% . En canvi, en llençar dos daus, les probabilitats són diferents si considero el fet de sortir dos números 6 i el fet que la suma valgui 8
Incertesa Dubte Risc	Estem vivint un període d'incertesa Tenim molts dubtes respecte al futur Invertir en borsa comporta certs riscos
Esbiaixat	Una interpretació és esbiaixada quan és parcial
Experiència aleatòria	Anomenarem experiència aleatòria qualsevol experiència de la qual no podem predir el resultat amb exactitud <i>Exemples: tirar un dau, tirar una moneda</i>
Espai mostrat Ω	L' espai mostrat associat a una experiència aleatòria és el conjunt de tots els resultats que es poden obtenir en realitzar aquesta

	<p>experiència, s'escriu omega Ω</p> <p><i>Si tirem un dau, $\Omega = \{1, 2, 3, 4, 5, 6\}$</i></p>
Subconjunt	<p>Un subconjunt és una part d'un conjunt</p> <p><i>Del conjunt dels alumnes d'una classe, un dels subconjunts possibles està format per les noies que fan més de 1,55 m</i></p>
Esdeveniment Aleatori	<p>Un esdeveniment aleatori és qualsevol subconjunt de l'espai mostral omega Ω</p> <p>Fem servir les lletres majúscules A, B, C...</p> <p><i>Si tirem un dau, un esdeveniment és que surti parell, és a dir, $A = \{2, 4, 6\}$.</i></p>
Esdeveniment segur	<p>L'esdeveniment segur és el conjunt de tot l'espai mostral</p> <p><i>Si tirem un dau, l'esdeveniment que surti un nombre natural és segur, $S = \{1, 2, 3, 4, 5, 6\}$</i></p>
Esdeveniment impossible	<p>L'esdeveniment impossible és el conjunt buit</p> <p><i>Si tirem un dau, l'esdeveniment que surti un nombre racional és impossible, és a dir, $I = \{\phi\}$.</i></p>
Esdeveniment unió	<p>L'esdeveniment unió $A \cup B$ és el que es compleix quan es compleix A ó B</p> <p><i>A sortir parell, $A = \{2, 4, 6\}$</i></p> <p><i>B sortir més gran o igual que 5, $B = \{5, 6\}$</i></p> <p><i>$A \cup B$ serà parell o ≥ 5, llavors $A \cup B = \{2, 4, 5, 6\}$</i></p>
Esdeveniment intersecció	<p>L'esdeveniment intersecció $A \cap B$ és el que es compleix quan es compleix A i B</p> <p><i>A sortir parell, $A = \{2, 4, 6\}$</i></p> <p><i>B sortir més gran i igual que 5, $B = \{5, 6\}$</i></p> <p><i>$A \cap B$ serà parell i ≥ 5, llavors $A \cap B = \{6\}$</i></p>
Esdeveniment complementari	<p>L'esdeveniment complementari d'A és $\overline{A}$ i es compleix quan no es compleix A</p> <p><i>A sortir parell, $A = \{2, 4, 6\}$ llavors el complementari serà sortir senar, $\overline{A} = \{1, 3, 5\}$</i></p>

Probabilitat d'un esdeveniment	La probabilitat d'un esdeveniment estarà compresa dins una escala entre 0 i 1 En percentatges, entre el 0% i el 100% <i>L'esdeveniment impossible té probabilitat 0</i> <i>L'esdeveniment segur té probabilitat 1</i>
Calcular probabilitats	Les probabilitats dels esdeveniments es poden calcular <i>La probabilitat de l'esdeveniment A s'escriu $P(A)$</i>
Esdeveniments equiprobables	Dos esdeveniments són equiprobables quan tenen la mateixa probabilitat <i>Si tirem un dau, l'esdeveniment que surti parell i l'esdeveniment que surti senar són equiprobables amb probabilitat 0.5</i>
Diagrama d'arbre	 <p>Un diagrama en arbre és un instrument per calcular probabilitats</p>
Regla de Laplace	Si els esdeveniments d'una experiència aleatòria son equiprobables, per calcular la probabilitat d'un esdeveniment A es pot aplicar la regla de Laplace que diu que $P(A) = \frac{\text{Casos favorables}}{\text{Casos possibles}}$ <i>Si tirem un dau, l'esdeveniment que surti més petit que 3 serà, $A = \{1, 2\}$ amb probabilitat $\frac{2}{6}$</i>
Probabilitat condicionada	La probabilitat de què es produeixi l'esdeveniment B condicionada al fet que s'hagi produït l'esdeveniment A és $P(B / A) = \frac{P(A \cap B)}{P(A)}$

	<p><i>Si tirem un dau, l'esdeveniment que surti 4 sabent que ha sortir parell serà</i></p> $P(4 / \text{parell}) = \frac{P(4)}{P(\text{parell})} = \frac{\frac{1}{6}}{\frac{3}{6}} = \frac{1}{3}$
Independència dels esdeveniments	<p>Dos esdeveniments A i B són independents si es compleix que</p> $P(A \cap B) = P(A) \cdot P(B)$ <p><i>Treure un 2 amb un dau i treure creu amb una moneda són esdeveniments independents</i></p>

TEMA 33. RESOLUCIÓ DE PROBLEMES

Bàsic 1r Cicle 2n cicle

Problemes	Els problemes matemàtics són situacions reals en les que haurem de fer servir les matemàtiques per tal d'obtenir la informació que ens interessaria conèixer
Enunciat	L' enunciat del problema són les frases escrites amb les que es presenta el problema <i>"Tinc 20 € i compro dues llibretes de 1,5 € cadascuna i un bolígraf de 0,75 €. Quant em tornaran de canvi?"</i>
Objectiu	L' objectiu del problema és la informació que ens demanen i volem conèixer <i>L'objectiu del problema és trobar quants € ens tornaran de canvi</i>
Dades	Les dades són els nombres que apareixen a l'enunciat, que ja coneixem i que ens serviran per tal de trobar el nostre objectiu <i>Les dades són: els 20 € inicials, que cada llibreta val 1,5 € i en compro 2, i que cada bolígraf val 0,75 € i en compro un</i>
Operacions	Les operacions són els càlculs que haurem de realitzar per tal de trobar el nostre objectiu <i>Fem primer la multiplicació $2 \cdot 1,5 = 3$ € per saber els euros que em gasto en llibretes Després un suma $3 + 0,75 = 3,75$ € per saber els euros que em gasto en total I per últim una resta $20 - 3,75 = 16,25$ € per saber quant em tornaran de canvi</i>
Resultat	El resultat és la informació que buscàvem <i>El resultat són 16,25 €</i>
Comprovació	La comprovació és la part final del problema que

	ens permet verificar que el resultat trobat és correcte <i>En aquest cas $16,25 + 0,75 + 1,5 + 1,5 = 20 \text{ €}$</i>
Mètode o estratègies	De vegades per resoldre problemes farem servir mètodes o estratègies
Maneres o formes de resoldre	Els problemes es poden intentar resoldre d'una altra manera (d'una altra forma) o de manera diferent (de forma diferent) o amb un ordre diferent o de la millor manera (de la millor forma) o d'una manera (o forma) més ràpida
Càlcul mental i amb calculadora	Els càlculs els podem fer amb la calculadora o mentalment
Resposta	Les preguntes es responen amb una resposta
Correcte Incorrecte	Una resposta pot ser correcta o incorrecta <i>Quant val $2+3$? 6 és una resposta incorrecta</i>
Veritat o fals	Un fet pot ser veritat o fals <i>És veritat que una setmana té 7 dies</i>
Quin és el següent pas?	Durant la resolució d'un problema ens podem demanar " Quin és el següent pas? "
Per què ho sabem? Per què ho sabíem?	Durant la resolució d'un problema ens podem demanar " Per què ho sabem? " o " Per què ho sabíem? "
Diners, bitllets Monedes	Els diners els podem tenir en monedes o en bitllets
Euros, cèntims	1 euro és equivalent a 100 cèntims
Comprar, vendre Gastar, estalviar	Amb els diners podem comprar coses Vendre és obtenir diners per una cosa Si comprem una cosa gastem diners, si no la comprem estalviem diners
Preu, rebaixa, descompte, canvi	El preu d'un llibre és la quantitat de diners que s'ha de pagar per comprar-lo

	El preu pot ser rebaixat amb un descompte Quan paguem per comprar, ens tornen el canvi
Quant val?	Si volem saber el preu direm " Quant val? "
Quants n'hi ha?	" Quants ous hi ha a una dotzena d'ous? 12"
Car, barat	És barat comprar un ordinador nou per 200 € És car comprar una calculadora nova per 200 €
Guany Despeses Benefici	Els guany s són els diners que he obtingut Les despeses són els diners que he gastat El benefici és la diferència entre guany i despeses

TEMA 34. MATERIAL I ACTIVITATS

Bàsic 1r Cicle 2n cicle

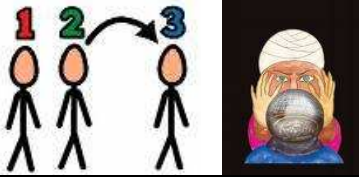
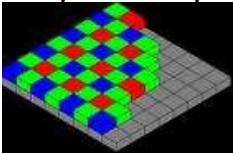

<p>Classe Taula Cadira Pissarra Guix Esborrador</p>	<p>A la classe hi ha taules i cadires A la pissarra hi tenim el guix i l'esborrador</p>
<p>Llibre Llibreta</p>	<p>Estudiem i llegim els llibres i les llibretes</p>
<p>Estoig Bolígraf Colors Llapis Goma d'esborrar Retoladors</p>	<p>A l'estoig hi trobarem bolígrafs i colors el llapis, la goma d'esborrar i els retoladors</p>
<p>Regle Escaire Cartabò Compàs</p>	<p>El regle, l'escaire, el cartabò i el compàs serveixen per dibuixar figures geomètriques</p>
<p>Deures Exercicis Problemes</p>	<p>Els deures es fan a casa i a matemàtiques poden ser exercicis i problemes</p>

<p>Calculadora Pantalla Botons Esborrar Canvi de signe Memòria Signes d'operacions Àbac</p>	<p>La calculadora té una pantalla i els botons d'esborrar, de canvi de signe, de memòria i de signes d'operacions L'àbac és l'origen de la calculadora</p>
<p>Jocs Dominó Memory Bingo</p>	<p>Els jocs són per aprendre tot jugant com el dominó, el memory, el bingo</p>
<p>Daus Tirar un dau Cares</p>	<p>Els daus es tiren i es paren a una de les 6 cares</p>
<p>Targetes Tauler Graella</p>	<p>Les targetes es posen al tauler o a les graelles</p>
<p>Dossiers Apunts Fitxes Pàgines Marges</p>	<p>Els dossiers o apunts es componen de fitxes amb pàgines amb marges</p>
<p>Butlletins Qualificacions Exàmens Puntuar Nota</p>	<p>Als butlletins hi trobem les qualificacions Els exàmens es puntuen amb una nota</p>

TEMA 35. ACCIONS I INSTRUCCIONS BÀSIQUES

Bàsic 1r Cicle 2n cicle

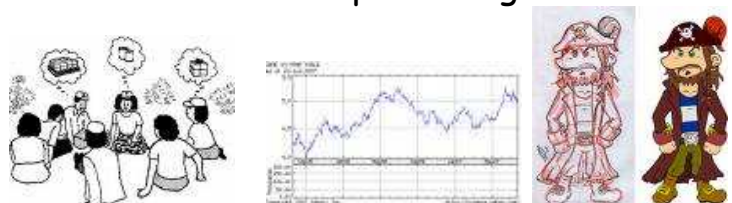
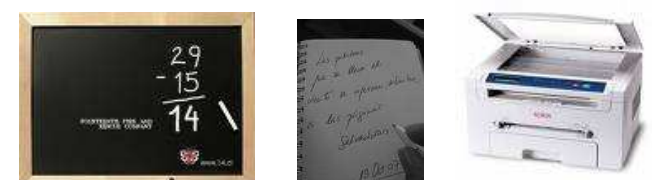

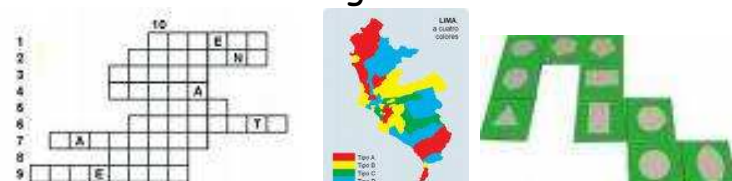

Llegir Escriure	<p>Estic llegint un llibre Escriu la resposta correcta</p>
Escotar Sentir Dir Parlar	<p>Escolto amb atenció Estic sentint la ràdio Ara diré en veu alta la meva resposta Estic parlant amb el company</p>
Pensar Imaginar Recordar	<p>Penso assegut a la cadira Imagino que sóc a la platja Recordo el primer dia de classe</p>
Mirar Assenyalar Mostrar	<p>Mirar massa la televisió no és bo Assenyalar amb el dit és de mala educació Mostra'm el que has pintat</p>
Col·locar Ordenar	<p>He de col·locar una fitxa del dominó He d'ordenar l'armari de casa meua</p>

<p>Tallar Separar Repartir Dividir</p>	<p>Estic tallant un paper amb les tisores Els camins es separen Ara repartirem la gran paella Estic dividint dos nombres a la pissarra</p>
<p>Començar Continuar</p>	<p>La cursa ha començat La cursa continua</p>
<p>Repetir</p>	<p>He repetit la frase sis vegades</p>
<p>Què ve ara? Predir</p>	<p>Després del dos, va el 3 És difícil predir el futur</p>
<p>Descriure</p>	<p>Descriu el model per completar els colors</p>
<p>Solucionar</p>	<p>Saps solucionar el problema? Saps solucionar el cub Rubik?</p>

<p>Trobar similituds Trobar diferències</p>	<p>Troba similituds entre les dues cares Troba diferències entre els ninots de neu</p>
<p>Investigar</p>	<p>Investiga on t'has equivocat</p>
<p>Triar o escollir</p>	<p>Tria el camí cap a l'esquerra o a la dreta Escull el pastís que t'agradi més</p>
<p>Fer Usar Construir</p>	<p>Estic fent els deures Estic usant l'ordinador Estic construint un mur</p>
<p>Definir Descriure Anomenar-se Reconèixer Identificar</p>	<p>Definir els conceptes més importants Descriure com és una poma La televisió s'anomena TV3 Reconèixer una persona per la fotografia Identificar la marca</p>

<p>Explicar</p>	<p>Explicar un conte a la seva filla Explicar la resposta als companys El professor explica a la classe</p>
<p>Mostrar</p>	<p>Mostrar a la pantalla de l'ordinador Mostrar els deures fets Mostrar les teves operacions</p>
<p>Afirmar Estar d'acord Negar</p>	<p>Afirmar és dir que sí Estar d'acord és dir OK Negar és dir que no</p>
<p>Escriure</p>	<p>Escriure al paper amb un llapis Escriure amb les tecles de l'ordinador Escriure amb nombres</p>
<p>Fer una presentació Representar</p>	<p>Fer una presentació en públic davant la gent Representar a Europa en un mapa colorejat</p>

<p>Comprendre Interpretar Fer un esbós</p>	<p>Comprendre un conte o una explicació Interpretar la informació d'un gràfic Fer un esbós d'un personatge de còmic</p>
<p>Copiar Fer una fotocòpia</p>	<p>Copiar a la pissarra o de la pissarra Copiar a la llibreta Fer una fotocòpia amb la fotocopidora</p>
<p>Completar Acabar</p>	<p>Completa el cercle i el quadrat La cursa ja s'ha acabat</p>
<p>Omplir Pintar Relacionar</p>	<p>Omplir amb lletres per completar paraules Pintar els països del mapa amb colors Relacionar les figures de les fitxes</p>
<p>Dibuixar Fer un esquema</p>	<p>Dibuixar un personatge de còmic Fer un esquema de l'explicació del professor</p>

<p>Marcar Corregir Tatxar</p>	<p>Marca la resposta correcta He corregit les errades escrivint al marge Tatxar la paraula "bicicleta"</p>
<p>Unir amb fletxes</p>	<p>Uneix amb fletxes paraules i definicions</p>
<p>Calcular Descobrir Trobar</p>	<p>Calcular amb l'ordinador Calcular mentalment i descobrir la resposta Trobar la resposta al diccionari</p>
<p>Preguntar Contestar Apuntar</p>	<p>Preguntar què significa la paraula? Contestar a la pissarra l'exercici Contestar a la llibreta la teva resposta Apuntar a la llibreta la resposta correcta</p>